Ժ· ՏԱՐԻ 2914 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 11 ՍԱՀՄԻ 4386 20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1893 22 ՌԵՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1311 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ Է ԻՐ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դանեկան	արժէք	150
» »	Վեցամսեայ	»	»	75
» »	Եռամսեայ	»	»	40
Օտար երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք		56
» »	Վեցամսեայ	»		28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի		2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ		Ղրուշ		50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր:

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՀՈԿՏ. 20/1 ՆՈՅՄ. 1893

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՔԵՒՌՈՒՍ . . . ՑՈՅՑՈՒԹԻՒՆԸ. — Թայմզի արտասովոր թղթակիցն ի Թուլոն կը պատմէ թէ՝ Ռուսաց Փարիզէ Լիոն գալէն առաջ՝ ինք գիշերուն Լիոն մտաւ, և ժամերով պտտեցաւ ննջասենեակ մը գտնելու: Տասն և մէկ պանդոկէ մերժողական պատասխան ստացաւ, և առտուան դէմ վերջապէս խեղճուկ սենեակ մը գտնելով, ապրանքի սնտուկներուն վրայ պառկեցաւ, — այն աստիճան տեղ չէր մնացած Լիոնի մէջ:

«Ռուս սպաները չէի տեսած անոնց Թուլոնէ մեկնելէն ի վեր, և շատ ցաւեցայ, թէեւ չզարմացայ, գիտնալով թէ ո՛ր աստիճան յոգնած դէմք ունէին: Հարցումներուս ի պատասխանի, անոնցմէ մին ժպտելով ըսաւ անգլերէն. «Խաղաղութիւնն եւս ունի իր յաղթանակները ոչ նուազ համբաւաւոր քան պատերազմի յաղթանակները», գրուած է թէեւ, բայց ինձ կը թուի թէ խաղաղութեան յաղթանակներն աւելի յոգնեցուցիչ են: Փարիզ հասնելէս ի վեր գրեթէ բնաւ չեմ քնացած: Թէեւ շատ ուրախ ենք, բայց մեր Ֆրանսացի բարեկամք բնաւ գութ չունեցան մեր վրայ, և հիմա չարաչար յոգնած ընկճուած ենք:» — Ոչ իսկ Լիոնի մէջ հանգիստ գտան ռուս հիւրերն. հոն ալ հանդէսներ և ներկայացումներ իրարու յաջորդեցին, և տեղէ տեղ վազցուցին Ռուսները, մինչեւ որ՝ յաջորդ գիշերը՝ մեկնեցան դէպ ի Մարսիլիա: Թայմզի թղթակիցն բերնին ջուրերը կը վազէ՝ նկարագրելով Լիոն քաղաքին կողմէ Ռուսիոյ կայսրուհւոյն նուիրեալ 12 շրջազգեստները զորս յիշեցինք արդէն. «կնոջ մը գրիչը պէտք է, կ'ըսէ, նկարագրելու համար սիրուն մետաքսները, մանուածներն և թաւիշները զորս Լիոնի Առեւտրական Սենեակը նուիրած է կայսրուհւոյն»: Գոյնզգոյն, տեսակ տեսակ, ձեւ ձեւ հագուստներ. Եւ այս ամէն կերպասներ հիւսուած են յատկապէս կայսրուհւոյն համար շինուած են այս առթիւ. ուրիշ օրինակ չկայ անոնցմէ: Ռուս Նաւազներուն նուիրուած 2,500 մետաքսեայ թաշկինակներուն վրայ ռուսերէն արձանագրուած է՝ «Լիոն քաղաքը ռուս Նաւազներուն, 1893»: Պէտք է նաեւ յիշել կայսրուհւոյն նուիրուած ալպոմ մը, կարմիր կաշիով կազմեալ, սքանչելապէս բանուած: Թերթերը մետաքսահիւս են գեղեցիկ ասեղնկարներով, և ի մէջ այլոց կը պարունակեն յատկապէս այս ալպոմի համար յօրինուած քերթուած մը Պ. Ժան Էքառի, որ «Ֆրանքեւռուս Նիզակակցութեան բանաստեղծը» կը կոչուի հիմա: Օդն, որ սքանչելապէս նպաստեց ֆրանքեւռուս հանդէսներուն, թէ Թուլոնի, թէ Փարիզի, թէ Լիոնի մէջ պայծառ և տաքուկ էր, բան մը որ մանաւանդ ի Փարիզ քիչ անգամ կը պատահի Հոկտ.ի վերջն, և Ֆրանսացիք ոտանաւորներ գրեցին նաեւ՝ շնորհակալ ըլլալու համար Արեգական, որ իւրովսանն սատարած է ֆրանքեւռուս դաշնակցութեան ամրապնդման: Գիշերները գեղեցիկ լուսին կար, բայց Փարիզի մէջ ելեկտրական լուսավառութիւնք լուսնոյ լոյսն անգամ կը նսեմացնէին: (Միայն Մարսիլիոյ մէջ անձրեւ եկաւ, և հակառակ անձրեւին, անմոռանալի էին փողոցները, Ռուսներուն հասած օրը:)

— Քիչ մը անդին, Թայմզի թղթակիցը կ'ըսէ, Լիոնցի ժողովրդեան խանդավառ ընդունելութեան ակնարկելով. «կը խղճայի դժբախտ Ռուսներն, որոց գրեթէ ամենուն ալ ձեռքերը ճմլուած և ուռած էին՝ ֆրանսացի բարեկամներու կողմէ ուժով և գրեթէ անընդհատ սեղմուելով:»

— Եւ Փարիզէ կը հեռագրէ Պ. տը Պլովից. «Եթէ ներելի ըլլար նուազ կարեւոր նիւթեր խառնել այս հանդէսներուն, կրնայի յարել թէ ռուս սպայք իրենց հետ կը տանին նուազ թանկագին բայց առաւել շօշափելի ապացոյցներ ֆրանսացի ժողովրդեան առատասիրտ հիւրասիրութեան: Աւելի քան երեք վակոն լեցուն նուէրք անոնց ետեւէն Թուլոն կը ղրկուին: Գոհարեղէնք, ադամանդք, ընտրելագոյն տեսակէ բանուած կաշ կարասիք, արծաթեղէնք, մարմարեղէնք, բիւրեղք, յախճապակի, բանուած փղոսկր և անհամար արդուզարդի առարկաներ ինչպէս Փարիզ միայն գիտէ շինել, նուիրուած են Աւէլան ծովակալին և իր սպայից: Կը հաշուուի թէ միայն Փարիզի և Թուլոնի մէջ անոնց նուիրուած են աւելի քան հարիւր հազար անգլ. ոսկւոյ արժէքով նիւթեր: (Լիոնի և Մարսիլիոյ նուէրք այս հաշուէ դուրս են:)

«Այս մանրամասնութիւնք անտես չեն կրնար առնուիլ. զի նիւթական զոհողութիւնք միայն կը լեն կուտան այնպիսի զգացումներու արտայայտութեան: Բայց ասոր, Փարիզեան վաճառականութիւնն ո՛չ միայն շահած չէ հանդէսներէն, այլ մեծապէս վնասուած է: Օտարազգի և գաւառացի այցելուք Ռուսներուն ետեւէն ասդին անդին վազելու զբաղած՝ ժամանակ չունեցան կերուխում և զուարճութիւն միջոց անցնելու, կամ խանութները պտըտելով բան գնելու: Նաեւ, խանութպանք շատ մը ծախքի ենթարկեցան՝ քաղաքին զարդարման նպաստելով, և հարկադրեցան դուրսէն եկած բարեկամներ և ազգականներ կերակրելու և պատսպարելու: Յիշելով միայն Ռիւ տը լա Բէ փողոցն, որ երեսուն տունէ աւելի չի պարունակեր, խանութպանք հոն 15—18 հազար ֆր. ծախսեցին փողոցի զարդարանաց, իւրաքանչիւր տան դրօշի և լուսավառութեան համար ըրած ծախքերէն զատ: Ասկէ եւս կը հասկցուի թէ ժողովրդային սաստիկ եռանդ մը կար ֆրանքեւռուս նիզակակցութեան համար:

— «Ջանացի ստուգել թէ ֆրանսացի ժողովուրդն իրօք իրբեւ խաղաղութեան աւետաբերներ կ'ողջունէ Ռուսները, թէ ոչ՝ Խաղաղութիւն բառը պատրուակ մ'է լոկ: Գտայ մէկն որ շատ կը մտնէ ժողովրդեան մէջ, և ահա թէ կարծիքներն այսպէս համառօտեց ինձ. «Կ'աղաչեմ մ'ի կարծէք թէ շաբաթէ մ'ի վեր մեր գլուխը խաթեցինք: Ըրածնիս գիտենք: Առանց մեր գիտնագէտներուն խորհուրդ հարցնելու, երկուց ազգաց միութիւնը շէյլեցինք և ամրապնդեցինք, և գիտենք որ խաղաղութիւնն ապահովեցինք: Բայց խաղաղութիւնը մնայուն չէ: Ինչ որ այժմէական է յօգուտ խաղաղութեան, 12 ամիս ետքը տարբեր երեւոյթ կրնայ առնուլ: Ու այժմ խաղաղութիւնը պիտանի կը թուի մեզ: Մեր գաղթային ձեռնարկներ նոր են, և մեր բովանդակ ուժն և ոյժը կը պահանջեն զարգանալու համար: Եւրոպեան ուրիշ Տէրութեանց նման, գաղթային ծաւալման կը կարօտինք յօգուտ մեր արհեստից և վաճառականութեան, և խաղաղութիւնը միայն կրնայ ապահովել այս գործ: Բայց խաղաղութիւնը պէտք է հաշտ ըլլայ արժանապատուութեան հետ: Պիսմարք չափէն աւելի կը զգացնէր մեզ թէ յաղթուած ենք: Երիտասարդ կայսեր ճառերը գոդաշար մտիկ կ'ընէինք: Եւրոպեան այս կացութիւն բարեփոխուած է այժմ: Աւստրիոյ կայսրն զգուշաւոր մարդ է, և չի վշտացներ զմեզ: Իտալիոյ թագաւորը գիտէ թէ Իտալիա ինչ կը պարտի Ֆրանսայի, և Գերմանիա կը տեսնէ թէ Ֆրանսա մինակ չէ այժմ: Հիմակ ուրիշ մեծ Տէրութեանց համահաւասար դիրքի մէջ ենք և կրնանք մեզ զմեզ յարգել տալ, ինչպէս մենք կը յարգենք ուրիշները:»

ՌՈՒՍ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ ամէն դասեր արտօնութիւն վայելեցին ֆրանքեւռուս հանդէսներու միջոցին հեռագրով մասնակցելու երկուց ազգաց միջեւ համակրանաց արտայայտութեան: Զինուորականներն ետ չմնացին ժողովրդեան միւս մասերէն: Փեթերսպուրկէ հետեւեալ հեռագիրն ստացաւ զօրավար Շանուան, գեր-նախագահ Զինուորական Ակմբին ի Փարիզ.—

«Կայսերական պահակազօրաց կրենատիէ գունդն ուրախութեամբ կը հռչակէ իր զինուորական եղբայրակցութիւն ֆրանսական փառաւոր բանակին հետ: Կեցցէ՛ ֆրանսական բանակ: ԼՈԿԻՆՈՎ:»

ԻՏԱԼԻԱ. — Իտալեան կառավարութիւնն օտար երկրաց մէջ գտնուող իտալեան արժեթղթոց մէկ հաշիւն հրատարակել տուաւ: Օտար երկրաց մէջ, Ֆրանսա ամենէն աւելի իտալական թուղթ ունի. 269,859 հատ ունի, որք 43,459,415 ֆր. տարեկան եկամուտ կուտան Ֆրանսացիներու, 84 միլիոն ֆր.ի գնով, այս եկամուտ 729,976,172 ֆր.ի դրամագլուխ մը կը ներկայացնէ, զոր Ֆրանսացիք վստահած են Իտալիոյ վարկին: Ապա կուգայ Գերմանիա, որ ունի 213,474 իտալեան արժեթուղթ, յորմէ 32,818,970 ֆր. տարեկան հասոյթ կ'ընդունի: Երրորդն է Անգլիա, 53,308 թուղթով, և 10,052,230 ֆր. եկամուտով: Միայն Իտալիա ինք Ֆրանսայէն աւելի ունի իտալեան արժեթուղթ:

ԱՇԽԱՐՀԻ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ. — Քիչեր գաղափար ունին աշխարհի հարստութեան վրայ: Եւ ո՞վ երբեք միտքէն կ'անցունէ թէ հարստութիւնն ինչպէս կ'աճի կը բազմապատկի, (եթէ մեր խնայողութիւններն անոր արդիւնք չըլլան): 100 ֆրանքն 5 առ. 100 տոկոսով բազմանալով եօթն դար շարունակ, կը բաւէ աշխարհիս բոլոր մակերեւոյթը գնելու, հողն ալ, ջուրն ալ, 10,000 քառ. մեթրնոց մէն մի հէքթարէն մէկ միլիոն ֆրանք կամ 40 հազար անգլ. ոսկի գին վճարելով: Փութանք յարել թէ ո՛չ մէկ մահկանացու այս խելքն ըրած է երբեք,— Խաչակրաց դարուն մէջ կամ Ներսէս Շնորհալւոյն օրով հինգ ոսկի տոկոսի տալ հինգ դարէն, Աւէլան ծովակալին Ֆրանսա եկած չորեքշաբթին դրամը գանձելու և Փարիզի մէջ ծախսելու նպատակաւ: Գնահատիչներու և վիճակագիրներու վերջին հետազօտութեանց նայելով, Անգլիոյ հարստութիւնն աւելի է քան տասն միլիառ անգլ. ոսկի: Ֆրանսա, ութ միլիառ անգլ. ոսկի. բովանդակ Եւրոպիոյ հարստութիւնը 40 միլիառ ոսկի: Միացեալ Նահանգաց՝ 14 միլիառ: Եթէ աշխարհի մնացեալ մասանց հարստութիւնը 26 միլիառ ենթադրենք, կը տեսնենք թէ աշխարհի հարստութիւնն է 80 միլիառ ոսկի, կամ 2,000 միլիառ ֆրանք: (Յայտնի չէ թէ Պ. Պ. վիճակագիրք այս պահուս իմ գրպանիս մէջ գտնուած մէկ ու կէս արծաթ մեճիտը, մէկ քրոնը, կէս անգլիացին և 13½ ղրուշի քառորդն ու մեջիտներն այդ հաշուին մէջ գրա՞ծ են մի:) Այս 80 միլիառ ոսկւոյ ահագին գումարը պէտք է 30,000 անգամ մեծցնենք, գտնելու համար այն գումարը զոր պիտի կազմէր այն խեղճուկ հինգ ոսկին, 100ին 5 շահով 700 տարի բազմանալով եթէ հասնի: Ֆրանսայի հարստութիւնն այնքան է որ մէն մի Ֆրանսացիի 200 անգլ. ոսկիէն աւելի կ'իյնայ այսօր, Անգլիոյ մէջ՝ մարդագլուխ 250 ոսկի: 200 տարի առաջ, Սըր Ու. Բէդդի Անգլիոյ հարստութիւնը կը հաշուէր 250 միլիոն ոսկի: Երկու դար ետքն այդ հարստութիւն 40 պատիկ աւելցած է, Բայց այս հարստութեան մեծագոյն մասը վերջին 50 տարուան մէջ վաստկուած է, և հիմակ ամեն տարի Անգլիոյ դրամագլխին վրայ կ'աւելնայ իբր 200 միլիոն ոսկի, կամ հինգ միլիառ ֆրանք:

ՄԵՂՐԱԼՈՒՍԻՆԸ ԼՈՒՍՆԻՆ ՄՕՏ. — Նորապսակ օդանաւորդ մը, Պ. Շառպոնէ, դժբախտ փորձ մ'ըրաւ իր հարսանեկան ուղեւորութիւնն օդապարիկով կատարելու իր հարսին հետ: Կարգուած էր նախընթաց շաբթուն ի Փիմոնդէ, և իր կինն հետ առած, ուզեց Ալպեան լեռներէն անցնիլ օդապարիկով: Ուրիշ օդանաւորդ մը օգնելու համար նաւակին մէջ նստաւ, և նպաստաւոր պայմաններով բարձրացան օդին մէջ: Բայց երեկոյին երբ Զէրէսի մօտ եկած էին, օդապարիկն աւրուեցաւ: Ահագին արագութեամբ վար իջաւ, կամ լաւ եւս՝ գլորեցաւ, և բուռն թափով հողին զարնուեցաւ: Շառպոնէ մեռաւ անմիջապէս. իր կինն և օգնական օդանաւորդն ալ ծանրապէս վիրաւորուեցան:

ՁՈՒԳԱԴԻՊՈՒԹԻՒՆ. — Ֆրանքեւռուս հանդէսներն ընդհատեցան մահով մը: Անգլեւիտալեան հանդէսներն ալ նոյն միջոցին ընդհատեցան ուրիշ մահով մը: Ֆրանսացիք կորուսին զօրապետ մը: Անգլիացիք կորուսին դեսպան մը: Զօրապետին մահն [illegible] Ֆրանքեւռուս բարեկամութեան արտայայտութիւնն: Եւ Հռոմայ մէջ Լորտ Վիվիանի յուղարկաւորութիւնը նոր և սրտառուչ արտայայտութիւն մ'եղաւ անգլեւիտալեան բարեկամութեան:

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ. — Փարիզէ կը գրեն Հոկտ. 22 թուով. «Թեմէթթիւի հասոյթով երաշխաւորեալ 4% տոկոսաբեր օսմ. արժեթուղթք Փարիզի հրապարակին մէջ առեւտուր ընդունուած են պաշտօնապէս: Ընծայեալ երաշխաւորութեանց պատճառաւ, նպաստաւոր ընդունելութիւն կ'ըլլայ անոնց: Եթէ աւելի աղէկ ճանչուին, Օսմ. Բանքայի արժեթղթոց կրնան հաւասարիլ: — Հոս խորհուրդ կայ Ռումէլիի Երկաթուղւոյ պարտատոմսերը 4% տոկոսաբեր պարզ պարտաթուղթի վերածելու: Եթէ այս լուր ստուգուի, գնոց բարձրացում յառաջ կը բերէ անշուշտ:»

ՄԱՆՐՈՒՔԻ ԽՆԴԻՐ. — Իտալիոյ մէջ մանրուքի խնդրոյն ստացած սաստկութիւնը Ֆրանսայի մէջ եւս այս խնդրոյ վրայ ուշադրութիւն հրաւիրած է: Ֆրանսացիք դրամական խնդիր չունին: Մանրն ալ, խոշորն ալ, առատօրէն ունին: 1880 յունուար 4ի օրէնքին համեմատ, մարդ մինչեւ մէկ աստիճան միայն կը պարտաւորի մանրուք ընդունիլ: Ըսել չհասկցաք, այնպէս չէ՞. Մանրուք ըսելով կը հասկցուին երկու ֆրանքնոց, մէկ ֆրանքնոց, կէս ֆրանքնոց և 20 սանդիմնոց: Վճարում ընող մարդը 50 ֆրանքէն աւելի մանրուք չի կրնար տալ: Չորս տեսակ մանրուքէն, կամ մէկ տեսակէն, 50 ֆրանքէ աւելի եթէ տայ, գնողը կրնայ ըսել թէ չեմ ընդունիր: Իսկ ֆրանսական կառավարութիւնն իր ի շրջաբերութիւն հանած ամեն արծաթ մանրուքը կ'ընդունի անսահման քանակութեամբ: Գործնականին մէջ, այս օրէնք ի կիր կ'առնուի Ֆրանսայի մէջ բանող օտար մանրուք դրամին ինչպէս բուն ֆրանսական դրամին: Բայց օրինապէս, ոչ մէկ Ֆրանսացի կրնայ հարկադրուիլ օտար երկրաց մէջ կոխուած ոսկի կամ արծաթ դրամ ընդունելու: Այսպէս վճռած է Վճռաբեկ Ատեանն 1882ին, հաստատելով որ եթէ ֆրանսական կառավարութիւնը զանազան միջոցներ ի գործ դրած է դիւրացնելու համար Պելժիոյ, Յունաստանի, Իտալիոյ և Զուիցերիոյ դրամներու շրջաբերումն, և եթէ մասնաւորապէս հրամայած է որ պետական սնտուկներն ընդունին օտար ֆրանքները, բայց անոնց մասին հաստատած չէ այն պատժական տրամադրութիւնն որով ֆրանսական դրամոց շրջաբերումը պաշտպանուած է: Գործնականապէս, ֆրանսացի ժողովուրդը կ'ընդունի պետական սնտուկներուն ընդունած ամեն օտար դրամներն, և Վճռաբեկ Ատենին որոշումը գուն ուրեք ի կիր կ'առնուի:

— Ֆրանսական կառավարութեան վերջին անօրինութեանց համեմատ, օտար պղինձ կամ արոյր դրամներուն գործածումն զգալապէս պակսած է Ֆրանսայի մէջ: Օտար պղինձ դրամոց վրայ շահադիտութիւնն ալ չկայ չի գտներ: Մնաց որ, ֆրանսացի ժողովուրդը բացարձակ իրաւունք ունի մերժելու ամեն օտար պղինձ դրամ: Ֆրանսական պղինձ դրամն ալ պարտաւոր է ընդունիլ մինչեւ 4 ֆր. 95 սանդիմ, այն պարագայից մէջ միայն ուր վճարելի գումարն 5 ֆրանքնոցի կոտորակ կ'ենթադրէ: Այս համեմատութիւն 1810ին որոշուած էր, և յօրէ անտի նոյն մնացած է: 1852ին ֆրանսական հին պղինձ դրամներն ամբողջովին նորէն կոխուեցան, և մինչեւ 66 միլիոն ֆրանքի ֆրանսական պղինձ սուեր (10 փարանոցներ) ի շրջաբերութիւն հանուեցան: Հետեւապէս, Ֆրանսայի պղինձ մանրուքն ալ իրեն բաւելու չափ է, և օտար պղնձի չի կարօտիր: Սովորաբար, մէկ ֆրանքէ աւելի պղինձ դրամ չընդունուիր, անկէ վեր արծաթ մանրուք կ'ընդունուի, ծանրութիւն չըլլալու համար:

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆՆ անցեալ շաբթուան ֆրանքեւռուսական հանդէսից հակահարուածը կրեց: Ժողովրդային խանդավառութիւնն և օդին գեղեցկութիւնն այնպէս ըրին որ այն մէկ շաբթուն ամեն մարդ արձակուրդ նկատեց, և բանը գործը թողլով, փողոցներն անցուց գիշեր եւ ցերեկ: Երբ Ռուսները մեկնեցան, «ա՛լ ժամանակ է որ գործի նայինք», ըսին ամեն Փարիզցիք. — Իտալական արժեթղթին անկումը շաբթուն գլխաւոր դէպքն եղաւ: Յանդուգն շահադիտութիւնն ասպարէզն քանի ժամանակէ ի վեր չի տեսնուիր: Սակաւ ամսոյ մէջ տուրքերը, մաքսերը մանաւանդ, ենթադրուած գումարներէն պակաս տուին, բան մը որ տնտեսական գեղածիծաղ վիճակ չարտայայտեր: Խնայութեանց սնտուկներն ալ սկսան աւելի դրամ տալ քան դրամ առնել: Այս իրողութիւնք շահադիտութեան թեւերը կը կտրեն, և ազատ թափ չեն տար սեղանաւորական հեռանկար ձեռնարկներու: Ֆրանսական 4½ առ 100 արժեթուղթին 3%ի վերածումն, որ գանձային մեծ գործ մը պիտի ըլլայ, պիտի բարեփոխէ՞ այս վիճակ: Կասկածելի է կ'ըսուի: Հաստատուած է թէ Լոնտոն և Պերլին իտալեան թուղթ կը ծախեն Փարիզի Սակարանաց մէջ: Կը հաստատուի նաեւ թէ Պ. Ճոլիթթիի վերջին ճառը լաւ տպաւորութիւն չէ ըրած: — Սպանիական թուղթերն եւս տկարագոյն են, արտաքին քաղաքական դժուարութեանց պատճառաւ: — Օսմ. թուղթերն եթէ յառաջ չեն երթար, շատ ետ ալ չեն երթար: Օսմ. Պանքան փոքրիկ յառաջդիմութիւն մը կ'ընէ գնոյ: — Եգիպտական թուղթերն հաստատ կը մնան ծանուցեալ գիներուն վրայ:

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (68)

ԺԻՒԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԵՌԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԱԿՈՒՄԲԸ

«Եւ երբ կը վարանէի, նորէն կրկնեց «իջէ՛ք» բառն և ես առանց գիտնալու թէ ինչ ազդեցութեան տեղի կուտայի, հնազանդեցայ: Այո, ես որ երբեք գլուխ չէի խոնարհած ոչ մէկ աղաչանքի, ոչ մէկ պաղատանքի առջեւ՝ ուրքան ալ սրտաշարժ ըլլային, չկրցայ ընդդիմանալ... կառքին բարձիկներուն վրայ պառկեցուց մուրացկուհին և իր հասցէն տուաւ կառապանին. Տարէ՛ք այս կինը, ըսաւ:

«Կառապանը կը վարանէր, կը սպասէր որ հաստատեմ այս հրամանը: Անգամ մըն ալ Առման երեսս նայեցաւ, և ես ըսի կառապանին. Հնազանդէ՛... Կառքն հեռացաւ: Հոն կը գտնուէի, այդ ամբոխին մէջ, [illegible], դողդղացող: Շարժում մը չէի ըներ, կը սպասէի որ Առման հետս խօսի: Այն վայրկենին կեանքս կուտայի որպէսզի բառ մը ուղղէր ինձ... Գիտէ՞ք ինչ ըրաւ:

Թէնիային տժգոյն շրթները կը դողային կարծես տենդի մը ազդեցութեամբ:

— Առաւ գլխարկը այս տեսարանին ներկայ գտնուողներուն ձեռքէն, գլուխը դրաւ, և վերջին անգամ մըն ալ երեսս նայելով, հեռացաւ, թողլով զիս առանձին, անշարժ, արհամարհանքի տակ ճնշուած: Ամբոխը հեգնօրէն կը ծիծաղէր: Վախցայ... այո, յիրաւի՛... Ծռեցի գլուխս, և երեսս քօղիս տակ ծածկելով, խոյս տուի: Կառք մը կ'անցնէր, հոն նետուեցայ... և այն ատեն, միշտ խելայեղ, տեսակ մը գինովութիւն զգալով գլխուս ու սրտիս մէջ, լացի՛... Շատ տարիներէ ի վեր... առաջին արցունքներն էին անոնք զորս թափեցի... Եւ այդ մարդն էր զանոնք ինձ խլողը: Չէի տեսեր զինքը... կը սիրէի՛...

Մանքալ չէր ընդմիջած անոր խօսքը: Թէնիա կը խօսէր իբր թէ մինակ ըլլար... և տարօրինակ բան էր որ այս կինը, իշխանուհի հարստութեան և գեղեցկութեան, կը մերկացունէր իր սիրտը:

— Ուզեցի նորէն տեսնել զինքը, յարեց Թէնիան: Այս մասին ըրածներս ամչնալով կը յիշեմ... Այո, լրտեսեցի զայն... իր ճամբուն վրայ կեցայ... Պաղատեցայ որ համոզեն զինք իմ տունս գալու... գրեցի իրեն... Չի պատասխանեց նամակներուս: Երբ իրեն հանդիպէի, այն ատեն վրաս կ'իյնար իր ցուրտ և մթին նայուածքը որով արդէն ապտակած էր զիս, և խոյս կուտայի: Անդադար անոր վրայ կը խօսէի, իմացածներս աւելի կ'աճեցունէին տռփս:

«Բարձրագոյն գիտութեան նուիրուած այդ խորհրդաւոր կենցաղ, այդ մարդուն ամենուն ազդած յարգանքը, ամեն օր աճող համբաւը, այս ամենը կը զգլխէր զիս, և ցաւագին աղաղակներով կը կրկնէի. «Այս մարդը չսիրեր քեզ, այս մարդը կ'ատէ և կ'արհամարհէ քեզի՛»: Եւ այսօր կուգաք կ'ըսէք ինձ թէ ուրիշ մը կը սիրէ: Գէթ պիտի կրնամ գտնել սնունդ մը այն կրակին որ սիրտս կ'այրէ. քանի որ արգիլուած է ինձ սիրել, գէթ յուսահատութենէս պիտի ազատիմ ատելութեամբ...

Լռեց: Բոլոր էութիւնը կը սարսռար:

— Մէջտեղէն վերցունելու է այն կինը, յարեց Մանքալ, օգնեցէք ինձ այն գործին մէջ զոր կուզեմ գլուխ հանել, և կ'երդնում որ ձեր վրէժը պիտի լուծեմ տիկին տը Սիլվրէյէն և Առման տը Պեռնէյէն:

— Ի՞նչ կը պահանջէք ինէ:

— Այս գիշեր Պ. տը Սիլվրէյի՞ն կ'ըսպասէք:

— Ա՛հ, խնդիրը այդ մարդուն վրա՞յ է:

— Մտիկ ըրէք, տը Թօրէս դքսուհին: Դիպուածը, — դժոխային դիպուած մը — միեւնոյն թշնամիները տուեր է մեզի: Ես կ'ատեմ Ֆավրէյ մարքիզուհին, դուք անոր քրոջ կորուստը կ'ուզէք: Իրենց սիրոյն, իրենց պատւոյն մէջ պէտք է որ զարնենք զանոնք... Ամենը այս չէ:

Դքսուհին մօտեցաւ եւ աւելի ցած ձայնով յարեց:

— Ամէն բան չխոստովանեցաք ինձ:

— Ե՛ս...

— Ձեր սիրտը լեցունող այդ կիրքը չէ միայն ձեր ունեցած կիրքը: Ուրիշ մը կայ աւելի խորունկ, աւելի կծու, որ մինչեւ ձեր կենաց խորքերը կը հասնի:

— Բացատրեցէ՛ք, ո՞ր կիրքը...

— Ոսկիի սէրն է այն, հարստութեան կիրքը, խոլ և անսահման փառասիրութիւնն է այն:

Թէնիա գլուխը ծռեց առանց պատասխանելու:

— Հարուստ էք, շարունակեց Մանքալ շուրջը նայելով իբր թէ իր աչուրները ջանային թափանցել պատերու թանձրութեանը՝ հասկնալու համար թիւն այդ հարստութեան:

Սարսուռ մը յուզեց դքսուհիին մարմինը. վասնզի Մանքալ աղէկ գտած էր զինքը:

Քանի անգամներ, առանձին, երբ ամեն աղմուկ մարած էր իր շուրջը, այս կին, խոնջ այն մեծարանքներէն որոց տակ ընկճուած էր, կը փակուէր՝ այս գլխուն սկիզբը մեր նկարագրած առանձնասենեակին մէջ, և հոն, տեսակ մը տենդով համակ, կը բանար գզրոցները, արկղիկները, և իր մարմարէ ձեռները մխրճելով ոսկիին ու թանկագին քարերուն մէջ, կը վազցունէր զանոնք իր մատներէն, սարսռալով ոսկիի հնչիւնէն, ադամանդներուն շողարձակումէն շլացած:

Ախտաւոր կիրք, տարօրինակ մենամոլութիւն որ կը համակէր էութիւնն համբուն, թրթռացունելով անոր ամենէն թագուն թելերը:

— Հարուստ էք, ըսած էր Մանքալ. լաւ ուրեմն, եթէ ուզէք հնազանդիլ ինծի և օգնել այն գործին որուն ձեռնարկած եմ, կը հարիւրապատկեմ այդ հարստութիւնը:

Դքսուհին կեցած էր, և հիմակ աչուրները սեւեռած գործակատարին երեսը, կը սպասէր:

— Կը հասկնաք ըսածս, յարեց աւազակը. ձեզի առաջարկածս դաշնագրութիւն մըն է, կատարեալ, բացարձակ ընկերակցութիւն մը, յորում մենէ իւրաքանչիւրը միւսին տրամադրութեանը տակ պիտի դնէ իր ուժերն ու զօրութիւնը:

— Իր զօրութի՛ւնը, ընդմիջեց Թէնիան:

— Ա՛հ, այս բառը կը զարմացունէ ձեզի, մանաւանդ երբ կ'արտասանուի Պ. Մանքալի կողմէ, գործակատար մը որ, ձեր աչքին, ստակ շահագործողի մը արժանիքը միայն ունի: Լա՛ւ ուրեմն, եթէ դուք, Թօրէս դքսուհին, զօրաւոր էք ձեր գեղեցկութեամբ, ձեր խելացութեամբ, ձեր հարստութեամբ, խոնարհ գործակատար Մանքալն ալ իր ձեռքին մէջ ունի զօրութիւն մը որ կրնայ մաքառիլ մարդկային ամեն կարողութիւններու դէմ:

Պիսքառ ոտքի ելած էր, և իր դէմքին վրայ կը շողար աղէտալի ճառագայթ մը որ կ'այլափոխէր զինքը: Մանքալի դիմակին տակ կը զգացուէր Գայլերուն Իշխանը:

— Մենք երկուքս, շարունակեց թրթռուն ձայնով, կրնանք սանձել աշխարհը, վասն զի մենք Չարիքն ենք: Դուք աղետաբեր ու անգութ գեղեցկութիւնն էք, ես հանդարտ ու ապահով ատելութիւնն եմ: Ձեռուընիս անցունենք մեր թշնամիները, պիտի ստիպենք զանոնք շնորհ խնդրելու, բայց, առանց գթալու, պիտի մահացունենք զանոնք:

Ահարկու ուժգնութեան շարժում մը ըրաւ.

— Իրաւունք ունիք, մրմնջեց Թէնիա: Կ'ուզեմ Փարիզի կեղծաւոր ընկերութեան երեսին նետել անկից կրած նախատինքներս: Բայց այն հարստութի՞ւնը որուն վրայ կը խօսէիք քիչ առաջ:

— Ձեզ պիտի տամ: Բայց պատասխան տուէք. պատրա՞ստ էք ընդունելու ձեզ առաջարկելիք պայմաններս:

— Ի՞նչ են տեսնենք:

— Հաճեցէք զանգակն հնչեցունել:

Դքսուհին մեքենաբար հնազանդեցաւ: Ծառայ մը երեւցաւ:

— Երիտասարդ մը չներկայացա՞ւ՝ տիկին դքսուհիին հետ խօսելու համար:

— Որովհետեւ տիկին դքսուհին արգիլած էր ո՛ և է պատճառաւ չվրդովել զինքը, մատենադարանին սենեակը առաջնորդեցի ուր կը սպասէ որ տիկինը բարեհաճի զինքն ընդունիլ:

— Աղէկ, ըսաւ Մանքալ: Մէկ վայրկեանէն կրնաք ներս մտցունել:

Ծառան դուրս ելաւ: Այս մարդուն ազդեցութենէն ընկճուած, Թէնիան ձգած էր զայն որ խօսի:

— Ո՞վ է այդ երիտասարդն, հարցուց:

— Կեցէք: Աւասիկ իմ պայմաններս, կուզեմ որ այս երիտասարդը սիրէ ձեզի:

Դքսուհին ժպտեցաւ.

— Վստահ եմ իմ վրաս:

— Կուզեմ, շարունակեց Մանքալ դէպ ի դքսուհին ծռելով, որ խանդեցունէք զայն, անոր սրտին մէջ արթնցունէք այնքան անդիմադրելի տռփ մը...

Ձայնը մեղմացուց.

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Սեպտեմբեր 26ի եկեղեցական հանդէսին առթիւ Ս. Էջմիածին գտնուող առաջնորդներն ու առաջնորդական փոխանորդներն հրաւիրուեր են իրենց պաշտօնատեղիները վերադառնալ։ Մինակ, Կարսի առաջն. փոխանորդ Նահապետ արքեպ. Նահապետեանին և Մակար Ծ. Վ. Բարխուդարեանին հրամայուեր է ժամանակ մը մնալ ի Ս. Էջմիածին։

Մինչեւ Հոկտ. 8 թուականաւ Թիֆլիզէն առնուած տեղեկութիւնք որ և է ակնարկութիւն չեն պարունակեր ի մասին եպիսկոպոսական ձեռնադրութեանց լուրին որ կ'երեւի թէ կանխահաս էր։

Մշակ լրագիրն, որ Պ. Գրիգոր Արծրունիի մահէն ի վեր դադրած կը մնար, ի մօտոյ պիտի վերսկսի հրատարակուիլ ի Թիֆլիզ, Պ. Ալեքսանդր Քալանթարեանի խմբագրութեամբ։

Երէկի թուով յիշեցինք հանգուցեալ Յակոբ Աբիսողոմեանի կտակն, որով 14 աշակերտ ու աշակերտուհի (8ը հայ) պիտի դաստիարակուին Թիֆլիզի ուսումնարաններուն մէջ։

Այդ կտակով թողուած գումարն է եղեր 49,000 րուբլի, որ կը գտնուի Թիֆլիզի պետական դրամատան մէջ։ Նոյնպէս այդ նպատակին յատկացուած է հանգուցեալ բարերարին Բորժոմի մէջ ունեցած մէկ տունը։

Ս. Էջմիածնայ Մատենադարանին վարիչ նշանակուեր են Մեսրոպ աբեղայ Տէր-Մովսէսեան, Դորպատի Համալսարանէն, և Պ. Արշակ Տէր-Միքայէլեան, Իէնայի Համալսարանէն։

Արժ. Գիւտ քահանայ Աղանեանցը, հանգուցեալ Մակար կաթողիկոսի կոնդակաւ նշանակուած էր Թիֆլիզի Վանքի Մայր եկեղեցւոյ միաբան, բայց կաթողիկոսին մահէն ետք՝ յիշեալ քահանան զրկուած էր այդ միաբանութենէն։ Այժմ, կը հաղորդեն Ս. Էջմիածնէն, թէ յիշեալ քահանան վերահաստատուեր է Վանքի Մայր եկեղեցւոյն մէջ։

Մանիսայէն կը գրեն մեզ՝

Մանիսայի դպրոցական գործերը վերջերըս անկերպարան վիճակ մը առին. արձակուրդի 30 օրերուն մէջ, թաղային մարմինը իր ամբողջութեամբը անգամ մը նիստ չըրաւ վարժարանաց բարեկարգութեան համար։ Հոգաբարձութիւնը հրաժարած, վարժապետք և վարժուհիք եւս հրաժարեցուցուած են։ Ծնողք բոլորովին անտարբեր կը մնան իրենց զաւակաց դաստիարակութեան։ Քաղաքիս կրթասէր երիտասարդներէն ոմանք իրաց այս վիճակէն տժգոհ՝ գրաւոր և բերանացի դիտողութիւններ ուղղեցին, սակայն ապարդիւն մնացին։ Դրամական քանի մը գործեր եւս բարձի թողի եղած են։ Վնաս նիւթական և բարոյական։

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ
1894 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
Ս. ՓՐԿՉԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՀԱՅՈՑ
ԳԻՆ 40 ՓԱՐԱ.
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՍԻՐՎԻՃԵԱՆ

Կը գտնուի Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան գրասենեակը, Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր-Խան, միջնայարկ, Թիւ 48, 49,50, եւ բոլոր գրավաճառաց քով։

Հոգաբարձութեան կնիքը չը կրող օրինակներն անվաւեր են։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ
Ընդ փոյթ հրատարակելի

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՐԱՆՑ
Ի Բերա
[illegible]
Վարժարանի մէջ

Վարժարանս հաստատուած է ընդ հովանաւորութեամբ Բերայի վարժարանաց Պատ. Խնամակալութեան, ուր պիտի ուսուցուին, վեցամսեայ միակ շրջանին մէջ, գործնական տոմարակալութիւն եւ հաշուագիտութիւն։

ՏՈՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ.— Պարզ եւ կրկնատոմար, հանդերձ առեւտրական գիտելիօք եւ ծանօթութեամբք։

ՀԱՇՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ.— Առեւտուրի եւ դրամատանց վերաբերեալ ամէն կերպ գործառնութիւնք։

Առաջին դասը պիտի աւանդուի ներկայ Հոկտ. 31 կիրակի օր, ժամ 7ին։

Երրորդ դասէն վերջ դիմող չընդունուիր։

Վճարումն է ամսական 20 ղրշ. կանխիկ։

Դիմել, ամեն օր, առ Մինաս Էֆ. Սիրունեան ի Խորհրդարան Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյ Բերայի։

ՅԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ
Վկայեալ Կայս. Առեւտրական Վարժարանէն
866 2—8

Հրատարակուեցաւ Տէմիրճիպաշեանի հայզար. Բառարանի 14րդ. Թիւը. գին 10-12 ղրշ. կեդրոնատեղին է Զ. Թորոսեանի գրատունը, Պահճէ-Գաբու, Թիւ 4։

ՎՐԻՊԱԿ.— Երէկի թուով հրատարակեալ յուղարկաւորութեան լուրին մէջ, Զէքիճի մականունը պէտք է կարդալ Չլքըճ։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.— Պրուսայի Գամլիք գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մէհմէտ Րիւշտի էֆէնտի, նախորդ գայմագամ Նպուքէմալի։

Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Ներքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Ահմէտ պէյի ու Շէհապէտտին պէյի և Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Պեհճէթ պէյի։

Սալիսէի աստիճան՝ վաճառական Հաճի Էվլիա Արիֆ էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Հանրային Պարտուց վարչութեան Պրուսայի տնօրէն Բասիմ փաշայի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Սալոնիկ կաթոլիկ յոյներու արքեպիսկոպոս Տ. Վասիլէոսի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Դամասկոսի թղապետական նախագահ Մէհմէտ Ճէվդի պէյի։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ.— (Պաշտօնական Ջէրիտէ) Մինչեւ երէկուան ժամ 7, հիւանդանոցին մէջ դէպք չէ պատահած։ Երէկ Պոլսոյ Էմինէօնիւի կողմը մարդ մը վարակուած է։ Սեւ ծովու ամրութեանց գունդէն զինուոր մը քոլերինի նշաններով հիւանդացած է։ Առաջուան հիւանդներէն մին մեռած է։ Միւս հիւանդներուն առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.— Հոկտեմբեր 16էն 17, Էսկիշեհրի մէջ 6 դէպք ու 3 մահ։

—Հոկտ. 18ին Իզմիրի ու Տէնիզլիի մէջ նոր դէպք չէ պատահած։

—Հոկտ. 16էն 17, Պաղտատի մէջ մէկ մահ։ Հոկտ. 5էն 13 Հինտիյէի շրջակայքը՝ 14։ Հոկտ. 3էն 13 Սէմավէ գաւառակին մէջ՝ 38։

—Հոկտ. 13ին Մուսուլի Սալահիյէ գիւղաքաղաքին մէջ երկու մահ։ Հոկտ. 14ին, երկու մահ և մէկ դէպք։ Հոկտ. 15ին՝ 2 դէպք։

—Առողջապահական Ժողովը կիրակի օրուան նիստին մէջ որոշած է իջեցունել Ֆրանսայի և Իտալիոյ ծովեզերաց համար որոշուած քարանթինան, զի այդ տեղերու առողջական վիճակը բարւոքած է։

Ի ՆԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ.— Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Էվգաֆի ու Կրթական Վսեմ. Նախարարք և ոստիկանութեան նախարար Վսեմ. Նազըմ պէյ երէկ կայս. պալատ երթալով ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.— Ելմտական Նախարար Վսեմ. Նազիֆ փաշա, Օսմ. Պանքայի ընդհանուր տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընդ, Հանրային Պարտուց վարչական ժողովոյ նախագահ Պ. Պէռժէ և անդամ Պ. Վինսընդ Քայյարտ երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Գերմանական դեսպանատան գործակատարն երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և Վսեմ. խորհրդականին հետ։

ԻՖԹԻԽԱՐԻ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Սուլթան Մէճիտ կայսրը Իֆթիխարի պատուանշան շնորհած էր երաժշտապետ Կալէմանօ Տօնիծէթթիի, եղբայր Ժօզէֆ Տօնիծէթթի փաշայի որ երաժշտապետ էր մայրաքաղաքիս մէջ։ Պ. Կալէմանօ Տօնիծէթթիի մահուամբ այդ պատուանշան եղբօրորդւոյն մնացած էր կայս. Իրատէով։ Արդ, այս վերջինն ալ մեռած ըլլալով, կայս. Իրատէ մը հրամայած է նոյն պատուանշանը շնորհել Տօնիծէթթի եղբօր որդւոյն Պ. Ժօզէֆ Տօնիծէթթի, որ մայրաքաղաքս կը գտնուի։

ՇԻՔԱԿՈՅԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ.— Կայս. Իրատէ մը կ'արտօնէ այն օսմ. վաճառականները, որոնք մասնակցած են Շիքակոյի Արուեստահանդէսին, իրենց ի ցոյց դրած ապրանքները յանձնել Թանգարանին զոր ամերիկեան կառավարութիւնը պիտի հաստատէ, Արուեստահանդէսին փակուելէն ետք։ Այս Իրատէն պիտի հաղորդուի Արուեստահանդէսի կայս. պատուիրակ Հագգը պէյին։

ԱՌԵՒՏՐ. ԴԱՇՆԱԳԻՐՔ.— Թուրքիոյ և օտար տէրութեանց միջեւ վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրաց համար կազմեալ յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարուեցաւ ընդ նախագահութեամբ Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Յարութին փաշայի և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ԱՆՏԱՌԱՑ և հանքաց այս տարուան վեց ամսուան հասոյթը՝ մարտէն մինչեւ օգոստոս՝ եղած է 19,128,096 ղրշ. մինչդեռ անցեալ տարուան նոյն վեցամսեայ հասոյթն եղած էր 14,410,557 ղրշ. որով այս տարի 4,717,539 ղրուշի հասոյթի առաւելութիւն մը կայ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ մէջ, ինչպէս արդէն ծանուցուեցաւ, բողոքական եկեղեցւոյ մը հիմնարկութեան պիտի ձեռնարկուի նոյեմբերի սկիզբը։ Այս եկեղեցին պիտի հիմնուի Քրիստոսի Գերեզմանին մօտ, Մարիստան կոչուած տեղը։ Մայրաքաղաքիս գերմանական դեսպանատան քարտուղար Պ. Սիֆրէտ Պիւլթէնհայմ նախորդ շաբթուն Երուսաղէմ ուղեւորեցաւ, հիմնարկէքին ներկայ գտնուելու։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ նաւերու վարժուն նաւապետներ, որոց նաւերը Թոյլան կը գտնուին, խնդրագիր մը ուղղելով օսմ. կայս. կառավարութեան՝ խնդրած են որ իրենց քարանթինան Գավագ մաքրեն և ոչ Սինօպ, ըստ որում Թոյլանի մէջ քոլերա չկայ։ Արտաքին գործոց նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա ծանուցեր է հելլենական դեսպանատան՝ թէ այս խնդիրը կ'ընդունուի, հետեւաբար Թոյլանէն եկող հելլենական նաւերը հնգօրեայ քարանթինա պիտի սպասեն ի Գավագ։

ՍՈՒԼԹԱՆԻԷՅ վարժարանին թարգմանութեան ուսուցիչ Պէհճէթ պէյ հրաժարած ըլլալով, յաջորդ կարգուած է Սայիտ պէյ, ուսուցիչ նոյն վարժարանին։

ՎԱՆԱՅ նահանգին ոստիկանապետ կարգուած է Սէրվէթ էֆէնտի, նախորդ ոստիկանապետ Կարնոյ։

ԿԷՄԼԷՅԻԿԻ թաղապետական բժիշկ կարգուած է քաղաքային բժշկական վարժարանի շրջանաւարտներէն Ճէմալ էֆէնտի։

Բ. ԴՈՒՌԸ տեղեկանալով որ Բաբերդի կողմերը մաքսախոյս ոմանք մեծաքանակ ծխախոտ կը փախցնեն, հրամայած է Կարնոյ ու Տրապիզոնի կուսակալութեանց որ այդ մաքսախուսութեան առաջքն առնուի։

ՓԼՈՒԶՈՒՄ.— Երէկ առաւօտ փլուզում մը տեղի ունեցաւ ի Բերա, Ասմալը Մէսճիտ, Մինարէ փողոցին ծայրը։ Բարեբաղդաբար գործաւորք տակաւին աշխատութեան սկսած չըլլալով, մարդու վնաս չպատահեցաւ։ Փլած շէնքը մէկ յարկով խանութ մըն էր զոր նպարավաճառ մը պիտի վարձէր։ Որմնադրական աշխատութիւններն աւարտած ըլլալով, մառանի մը շինութեան ձեռնարկուած էր, հողը փորելով։ Հիմերը հաստատուն չէին, և երկաթեայ ձողուններն ալ դրուած չէին մէկ չորք կղմինտրով շինուած կողմը, որով շէնքը չկարողանալով դիմանալ, փլաւ։

ԻՏԱԼԻՈՅ պատերազմական նախարարին որդին, ծովային սպայ Պ. Բէլլէու մայրաքաղաքս պիտի գայ, իտալական դեսպանատան [illegible] պահականաւի սպայակոյտին մասնակցելու համար։

ԻԶՄԻՐԻ աւստրիական դեր-հիւպատոս անուանուեր է Տօքթ. Ֆրէտէրիք Ֆրաշ, և Պէյրութի դեր-հիւպատոս Պ. Ֆէլիքս Մարիանօքի։

ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ.— Սըր Ալֆրէտ Սանտիսըն, հելլենական դեսպան Պ. Մավրոկորտաթօ, Պ. Կրամֆիլի, Ենիքօ պէյ Եօանիտի և Պ. Լօրանտօ եղջերուի որսորդութեան համար այսօր Սեւ ծովու Զիլինկօս գիւղը կ'երթան, ուր պիտի մնան շաբաթ մը չափ։

ԲԱՂԷՇԻ նահանգին թաղապետական բժիշկը, [illegible] Սալահ, հակառակ սովորութեան, քաղաքին մէջ գացած տեղերուն համար այցելագին կը պահանջէ բժշկական կանոնագրոյն համաձայն եւ միանգամայն խնդրած է որ քննուելու համար իրեն զրկուած հիւանդներուն նկատմամբ իւր պատրաստած տեղեկագրերուն համար վարձք մը սահմանուի։ Այդ խնդրոյն վրայ բանակցութիւնք կը կատարուին Դատական եւ Ներքին գործոց նախարարութեանց միջեւ։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ.— Առջի օրը Սինոպ ժամանեց են Խըրիմի ու Պաթումի 116 գաղթականներ, որք քարանթինայի ենթարկուեր են։

ԿԻՊՐՈՍԻ մէկ գիւղին մէջ վերջերս սաստիկ փոթորիկ մը ծագելով հնձոց մեծապէս վնասեր է և շատ մը տուներու տանիքները փլեր են։ Եղած վնասը 150,000 ոսկիէն աւելի կ'ենթադրուի։

ԽԱՂԱՄՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Երկուշաբթի գիշեր ոստիկանութեան պաշտօնեայք Բերայի մեծ փողոցի գազինօներուն միոյն մէջ երկու խաղամոլներ ձերբակալեցին։

ՊԻՂԱ գաւառին անտառաց ընդհանուր քննիչի օգնական կարգուած է Օսման էֆէնտի, շրջանաւարտ անտառաց վարժարանին։ Նիկոմիդիոյ անտառաց ընդհանուր քննիչի օգնական կարգուած է Ժօզէֆ էֆէնտի, շրջանաւարտ նոյն վարժարանին։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ այն շոգենաւք, որք առանց ուղեւորի Երէկլի կ'երթեւեկեն ածուխ փոխադրելու համար, փոխանակ Սինոպ երթալու՝ ի Գավագ քարանթինա պիտի սպասեն։

ԵԱՖԱՅԻ առջեւ նաւահանգիստ մը ու քարափ մը շինելու համար մենաշնորհ խնդրուած էր։ Հանրօգուտ շինութեանց Ժողովն, որուն յանձնուած էր այդ խնդիր, Ծովային նախարարութեան կարծիքը խնդրած ըլլալով, նոյն նախարարութիւնը հրամայած է Պէյրութի կուսակալութեան պահակ Աւֆաք շոգենաւի հրամանատարին, նոյն տեղն երթալով քննել թէ նաւահանգստի շինութիւնը արգելիչ պատճառ մը ունի՞ թէ ոչ։

ԳՈՆԵԱՅԻ մէջ վերջերս երեք օր շարունակ անձրեւ տեղալով ուրախութիւն պատճառեր է երկրագործաց, որք ձմրան ցանքի սկսեր են։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը տասնըհինգ տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտեց Խալիտ անուն անձ մը, որ ի Բերա Թէրսանէի պաշտօնեայներէն Թէվֆիք էֆէնտին սպաննած էր։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ.— Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը տեղեկանալով որ մարդահամարի պաշտօնեայք ոմանք՝ Նուֆուս Թէզքէրէի համար իրենց գանձած դրամը չեն յանձներ յատուկ պաշտօնէին ինչպէս նաև ժողովրդեան ալ այդ Թէզքէրէներու տպագրեալները չեն տար, պարագայ մը որ բնաւ ընդունելի չէ, հեռագրաւ հրաման տուած է որոց որ անկ է՝ մութով քննութիւններ կատարելով խնդիրը երեւան հանել, հեղինակներուն նկատմամբ օրինական գործողութիւնները կատարել և այդ կարգի զեղծումներն արգելուլ։

ԻԶՄԻՐԻ քաղաքին մէջ ջուր բերելու համար մենաշնորհ ստացող Իպրահիմ Նիազի պէյ հինգ հարիւր օսմանեան ոսկի պիտի տայ ի նպաստ Համազգային Անկելանոցին։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութեան պաշտօնատունը պիտի նորոգուի։ Քաղաքապետութիւնը նուազուրդ կատարելով յանձնառուի մը յանձնած է նորոգութեան գործը։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Վերջին օրերս Գոնիաի, Նիկտէի, Նէվշէհրի և շրջակայից մէջ երկրաշարժի ցնցմունք զգացուեր են, առանց վնասակար հետեւանք մը ունենալու։

ԷՆԿԻՒՐԻԻ քաղաքին մէջ, երեք տարի առաջ, շրջակայ Էլմա Տաղէն ջուր բերուած էր խողովակներու միջոցաւ և քսանէ աւելի աղբիւրներ շինուած էին։ Այս անգամ ալ Խանըմ Բունարի ջուրը բերուած է քաղաքին մէջ և աղբիւրներ շինուած են։ Նոյն ջուրին առաջին անգամ քաղաք բերուելուն առթիւ հանդիսաւոր բարեմաղթութիւնք եղած են վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին։

ՄՈՒՏԱՆԵԱՅԻ բնակչաց թիւն աւելնալու վրայ ըլլալով, անոյշ ջուրի պէտք տեսնուած և որոշուած է Պրուսայէն ջուր բերել խողովակներու միջոցաւ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ Անկելանոցի պաշտօնէից յատկացեալ մասին շինութիւնն աւարտած է եւ միւս մասերու կառուցումն առաջ կը տարուի։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Անցեալ հինգշաբթի, 14 հոկտեմբեր, դարձեալ արկած մը պատահեցաւ Պրուսա-Մուտանեայի երկաթուղւոյ գծին վրայ։ Եօրկօլիի կայարանին մօտ կը գտնուէին կոտրած մեքենայ մը, վակոն մը և բեռնաբարձ կառք մը։ Իրիկուան ժամ 12½ին, կառախումբը ճամբայ ելաւ եւ առանց ուշադրութիւն ընելու՝ գնաց զարնուեցաւ այդ կառքերուն։ Այս բաղխման միջոցին, կառախումբին պետը, Պ. Կիւլմէզեան, մեքենավարի օգնական Պ. Լէօն, եւ երեք կիներ վիրաւորուեցան։ Մուտանիայի ոստիկաններէն Կաֆֆար էֆէնտի ուզելով օգնութեան հասնիլ կինոջ մը, վակոնի մը տակ ինկաւ եւ թեւը կոտրեցաւ։

ԵՐԱՇՏՈՒԹԻՒՆ.— Ձեռնհաս իշխանութիւնը գրած է որոց որ անկ է, երկրագործական դրամատան սնտուկէն 72,000 ղրուշի փոխատուութիւն մը ընել Չմշկածագի երկրագործաց, որք վնասուած են այս տարուան երաշտութենէն։ Նոյնպէս գրուած է որոց որ անկ է հարկ եղած փոխատուութիւնն ընել Ախլաթի երկրագործաց, որք երաշտութենէն վնասուած են։

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾ.— Երէկ Պոլսոյ կողմը Քսէնօֆօն անուն մարդ մը վիրաւորեց Խարալամպօ անուն կօշկակար մը։ Քսէնօֆօն ձերբակալուեցաւ, իսկ Խարալամպօ հիւանդանոց փոխադրուելու պահուն մեռաւ։

—Առջի իրիկուն ի Բերա Քօնքօրտիաի հանդէպ գտնուած գարեջրատան խոհանոցին մէջ ծառայող Դաւիթ անուն հայ մը կռուի բռնուեցաւ Հանրիքօ անուն աւստրիացիի մը հետ։ Դաւիթ խոհանոցի դանակով վարէն վիրաւորեց աւստրիացին։ Վիրաւորեալը հիւանդանոց փոխադրուեցաւ և կ'ըսուի թէ կեանքը վտանգի մէջ է։

—Առջի օրը, Նէտի-Գուլէի Յունաց հիւանդանոցին վրայ աշխատող գործաւոր մը վար ինկնալով կզակէն վիրաւորուեցաւ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Օսմ. թատերական խումբն, առաջնորդութեամբ Պ. Ս. Պէնլեանի, յառաջիկայ շաբաթ գիշեր Գատըգիւղի ձմեռնային թատրոնին մէջ պիտի ներկայացունէ, թուրքերէն լեզուաւ, Խաղացողի մը կեանքը 30 տարին, թատերգութիւն 6 արարուածով և [illegible] սիրահարը, զաւեշտ մէկ արարուածով։ Սոյն ներկայացումն կազմակերպուած է ի նպաստ խումբին յուշարար Պ. Արտաշէսի։

ՀԻՆ ԳԻՆԻ

ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՐԵՔ տարուան և ՏԱՍՆԸՎԵՑ տարուան ճերմակ ու սեւ անարատ գինիներ շիշերու մէջ պահուած։ Այս գինիները մեծապէս օգտակար են ստամոքսի տըկարութիւն ունեցողներու և մանաւանդ նոր ապաքինած հիւանդներու։ Կը գտնուին յ'Օրթագիւղ հանգուցեալ Մուխթար Յակոբ աղայի տունին, որ շատ դիւրաւ կը գտնուի հայոց եկեղեցւոյն դիմացը։

821 7—10

ԿՈՏԻՆՕ ՕՇԱՐԱԿԸ

Երկուշաբթի օրուան թուով հրատարակեցինք Կոտինօ Օշարակին վերաբերեալ ծանուցում մը որ կը բացատրէր այդ դեղին օգտակարութիւնները։ Այսու հանդերձ, պարտինք յիշեցունել այսօր թէ յառաջագոյն պաշտօնական կերպով ծանուցուած էր լրագրաց մէջ, թէ այդ դեղ պարզ օշարակ մըն է և յայտարարուածին նման օգտակարութիւն մը չունի։

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՎԻԵՆՆԱ, 31 Հոկտ.— Կայսրն երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ Թաաֆֆէ կոմսին հետ, (խորհրդարանական և նախարարական կացութեան վրայ)։ Կայսրն ապա Փէշթա գնաց։

ՀՌՈՄ.— Խորհրդարանը պիտի գումարի Նոյմ. 23ին։ Պ. Ճոլիդդի վստահութեան քուէ պիտի խնդրէ։

ԼԻՒՆԷՎԻԼ (Ֆրանսա).— Պատերազմական նախարարը մեծ բազմութեան ներկայութեամբ բացաւ հեծելոց զօրավար կոմս տը Լասալի արձանը (1775—1809), և անոր փայլուն գործերը պատմեց (Պոնաբարդի ժամանակ)։

ՊՈՒՔՐԷՇ.— Գահաժառանգին նորածին մանչ զաւկին մկրտութեան առթիւ, գոհաբանական պաշտօն կատարեցաւ ամեն քաղաքաց եկեղեցիներուն մէջ։ Ի Պուքրէշ, 101 թնդանօթաց արձակմամբ ողջունեցաւ դէպքն։ Երեկոյին, լուսավառութիւն։

ՍՈՖԻԱ.— Ի Թութրաքան մէկ օրուան մէջ մէկ վարակեալ և մէկ մեռեալ հընտախտէ։ Ի Գաղըքէօյ, երկու նոր վարակեալ։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.— 32ի դէմ 43 քուէով, Ծերակոյտն որոշեց ջնջումն Շէրմանի օրէնքին, որով ամեն ամիս կառավարութիւնն արծաթ կը գնէր հրապարակէն։

ՓԱՐԻԶ.— Խորհրդարանը պիտի գումարի Նոյմ. 2/14ին։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 20 Հոկտեմբեր

Այսօր Լատինաց տօն ըլլալուն պատճառաւ Ղալաթիոյ Պորսան գոց է։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 31 Հոկտեմբեր		
Ֆրանսական Ռանթ 3 °/₀	98	27
» » 4 ½ °/₀	104	75
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	22	15
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	489	37
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	442	50
Օսմանեան Երկաթուղի	86	25
» Րէժիի բաժնեթուղթ	384	37
Պանք Օթօման	579	60
Քրէտի Լիոնէ	752	50
Իտալական Ռանթ 5 °/₀	78	95
Եգիպտական միացեալ	515	93
Ջէք Լոնտրայի վրայ	25	210
Օսմանիյէ Օսմանեան քօնսօլիտէ	408	12
ԼՈՆՏՐԱ, 31 Հոկտեմբեր		
Անգլ. քօնսօլիտէ	97	81
Օսմ. » Սէրի Դ.	21	87
» » » Ա.	35	25
» » » Բ.	33	51
» » » Գ.	23	62
Օսմ. փոխառութիւն 1871	98	25
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լոն)	96	25
Պանք Օթօման	13	06
Այտընի երկաթուղի	13	50
Գասապայի երկաթուղի	12	
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	102	12
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	—	—
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոչիլտ)	102	75
Հելլենական 5 °/₀	35	50
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25	400
ՎԻԵՆՆԱ, 31 Հոկտեմբեր		
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	107	25
» Փարիզի »	—	—
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթ	189	10
» Երկաթուղի	47	20
ՊԷՐԼԻՆ, 30 Հոկտեմբեր		
Օսմանեան Երկաթուղի	82	50
Օսմ. Րէժի	190	
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20	210
» Փարիզի »	80	40

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԵՐՔ
ԲՆԱԿԱՆ ԵՒ ԲՆԱՊԱՏՄԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
Մասն Ա. մարդ եւ կենդանիք
Գրեց ՅՈՎ. Հ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
(Հետեւողութեամբ Պօնէէի՝ նախակրթարանական կարգերու համար)

Այս գիրքը իր տեսակին եւ ուղղութեան մասին միակն է եւ «փոքր տղոց» հասկացողութեան յարմարցուած. տպագրութիւն, պատկերք եւ կազմ գեղեցիկ։

«ԺԹ. դասերու բաժնուած է եւ ամէն դասի վերջ ալ առանձինն ամփոփումը դրուած է. իսկ գործին վերջը ուսուցչաց համար գիտական բառագրքուկ մը դրուած է գաղղիերէն բառերով մէկտեղ։

Բ. եւ Գ. մասերն որք են՝ «Բուսաբանութիւն եւ Բնագիտութիւն», պիտի հրատարակուին մինչեւ յառաջիկայ յունվար։ Վարժարանաց տնօրէնք 1 օրինակ ձրի կ'ստանան գրատունէն։

Գին 4 ղրշ. ամէն գրավաճառաց քով. միակ կեդրոնատեղին է Զ. Թորոսեան գրատունը, Պոլիս, Պահճէ գաբու Թիւ 4։ Վարժարանաց համար գոհացուցիչ զեղչ։

Վաւերացեալ ազգ. Կեդր. Վարչութեան Ուսումնական Խորհրդէն։ 789 20—20

ԱԶԴ.— Հանրային հաստատութեան մը մէջ բաւական ժամանակ [illegible] պաշտօն վարած անձ մը, պատրաստ է առեւտրական կամ սեղանաւորական տան մը կամ այլ հաստատութեան մը հաւաքիչի կամ գործակատարի պաշտօն վարելու։ Իր հաւատարմութիւնն ու գործունէութիւնը ջերմապէս յանձնարարելի են։ Պահանջուած երաշխաւորութիւնը կրնայ տալ։ 802 10—10

ՋԱՆԿԸՐԸԻ ՏՕՆԱՎԱՃԱՌԸ

Տարեկան մեծ տօնավաճառին առթիւ այցելեցի Ջանկըրը քաղաքը որ, 15,000 բնակչօք, Գասթամունիի կուսակալութեան իրաւասութեան ներքեւ միւթէսարըֆութիւն է, աստի դէպ ի հարաւային կողմ քանիչորս ժամու հեռաւորութեամբ հովտի մը մէջ կառուցուած անկանոն տուներով. առջեւէն կ'անցնի գետակ մը, որ կ'ոռոգէ քաղքին արտերն ու այգեստանները. ժողովրդին խմած ջուրն՝ անհամ և անմաքուր է. բարեկեցիկներն ընդհանրապէս հեռու տեղուանքէ բերել կուտան մաքուր և ընտիր ջուր. կլիման ջերմային է, որոյ պատճառաւ բնակիչք առ հասարակ պարբերական ջերմէ կը տառապին, հիւանդութիւն մը, անախորժ հիւր մը, որ անխտիր ամեն տուն կ'այցելէ։ Ջանկըրը շրջապատուած է ընդարձակ արգասալի արտերով ու այգեստաններով. ունի ալիւրի երկու գործարաններ. ունի լայնատարած աղահանք մը՝ որոյ եթէ փոխադրութեան միջոցները նպաստաւոր լինէին՝ կրնայ երեք չորս նահանգաց աղը մատակարարել։ Այդ տեղ ամեն տարի աշնան սկիզբները տեղի կ'ունենայ տօնավաճառ մը, որոյ առթիւ փոքր Ասիոյ ամեն կողմերէ վաճառականներ կուգան, և գրեթէ 50,000 ոսկիի չափ առուծախ կը լինի, Գասթամունիի [illegible], ճերմակ կտաւի և պղնձեղէնի, Մարզուանու [illegible] և պղնձեղէնին, Ամասիոյ և Հաճը-գիւղի [illegible]ներուն, Կեսարիոյ և Եւդոկիոյ [illegible]ներուն, Բիլէճիկի [illegible], Գըր Շէհրի և Էսկի Շէհրի կապերտներուն, Կիւրինի շալին և վերմակի երեսներուն, Գաղատիոյ թաղիքին, Իսկիլիպի արմտեաց, Թօսեայի թիֆթիկին և գօտիին (այծեմազէ ստայնանկուած), Եօզղատու [illegible] և այլ ապրանաց վրայ։ Ասոնցմէ զատ Ջանկըրըի շրջակայներէն բերուած թիֆթիկի, մեղրամոմի, խէժի, գլխտորի, բուրդի, արմտեաց, այծի եւ ոչխարի մորթերու, աղջառաց, Նաեւ Ներմուծեալ զանազան ապրանաց վրայ եւս գործեր կ'ըլլան։ Արտածելի ապրանքները՝ որպէս թիֆթիկ, բուրդ, գլխտոր, խէժ, և այլն, գնողները Գաղատիայի, Գասթամունիի և Ջանկըրըի վաճառականներն են։

Քաղաքին մէջ կը գտնուին 65 տունի չափ հայեր, որոց մեծ մասը Պարսկաստանէն գաղթած 4—5 տուն հայ ընտանիքներէ սերած են. ասոր ստուգութիւնը հաստատուած է Քալէճիքի եկեղեցւոյն 400 տարուան հնութիւն մ'ունեցող Ս. Աւետարանին մէջ մոմագործ կտաւի մը վրայ գրուած արձանագրութենէն։ Ունին կիսաշէն եկեղեցի մը զոր ժամանակէ մ'ի վեր զանազան պարագաներ չեն ներած ի կատար հանել. եկեղեցւոյ արարողութիւնք կը կատարուին կիսաշէն եկեղեցւոյն առընթեր գտնուած փոքրիկ անշուք մատուռի մը մէջ։ Ունին Եօզղատցի ծերունի քահանայ մը պարկեշտ և պարտաճանաչ, որ ըստ կարի կ'աշխատի գոհացնել և մխիթարել իւր փոքրիկ հօտը. գժբաղդութիւն է խոստովանիլ որ, սեփհական դպրոց մը չ'ունին Ջանկըրըցի ազգայինք. վարձու տան մը մէջ կը դասախօսէ 30ի չափ աշակերտաց՝ բնիկ Կիւրինցի, Կիլիկիոյ ժառանգաւորաց վարժարանի շրջանաւարտներէն ուսեալ երիտասարդ մը՝ Գեղամ էֆէնտի Անթիքաճեան։

ՅԱԿՈԲ ԵՐԱՆԵԱՆ
Գասթամունի, 10 Հոկտ. 1893

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
Վ. Յ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ԲԱՌԱՐԱՆ ԱՆԳՂԻԵՐԷՆԷ Ի ՀԱՅ
Հետեւողութեամբ
Ուէպսթըրի և Ուօրսըրի հոյակապ Բառարանաց
ԱՌԱՒԵԼ ՔԱՆ 45,000 ԲԱՌ, ՈՃ, ԵՒԱՅԼՆ

Անգղիերէնէ ի հայ-աշխարհիկ բառգրքի մը անհրաժեշտ պէտքը ի վաղուց զգալի եղած էր. սոյն պէտքը լիովին գոհացուցած է Անատոլիա Գոլէճի ուսուցիչներէն Վ. Յ. Յակոբեան էֆէնտի պատրաստելով իր երկու պաշտօնակցաց աջակցութեամբ։

Բաց ի սովորական բառերէ եւ ոճերէ կը պարունակէ նաեւ ՙՙգիտութեանց, արուեստից եւ գեղեցիկ դպրութեանց,, վերաբերեալ բոլոր բառերն եւ ոճերն, պարզուած իրենց ճիշդ հայերէն համանշանակներով, հետեւողութեամբ Քաջունիի, Աւգերեանի, Նորայրի, Կոյլեանի եւ Նուպարեանի Գաղ. Հայ. Անգլ. եւ Գերմաներէն բառագրոց եւ գիտական-արուեստական նորագոյն գործոց մանրակրկիտ բաղդատութեամբ, ի հարկին նաեւ տաճկերէնով։

Սոյն բառգրքին կցուած է նաեւ. 1. Անգլիերէնի մէջ գործածական դարձած լատիներէն, գաղղիերէն, իտալերէն եւլն. ոճեր։ 2. Յատուկ անուանց ցանկ մը՝ հնչումներով։ 3. Տարրական քերականութիւն մը Անգլիերէն լեզուի, յորում պարզուած են մասնիկներու դերն եւ զօրութիւնն, անգլ. հնչման եւ շեշտերու մասնաւոր կանոններն, համառօտագրութիւնք որ յոյժ գործածելի են լեզուին մէջ։ 4. Այլ եւ այլ նշանք. հնչումներն, «մեծ խնամով հայատառ»։

Ամբողջ գործը «փոխանակ 35ի» որ խոստացուած էր՝ 40 թերթ պիտի լինի։ Բաժանորդագինն ց'30 սեպտ. 25 ղրշ. օտար երկրաց համար 6 ֆռ. իսկ հոկտ. 1է անդին պարզ կազմ 30 ղրշ. լաթ. 35 եւ 8 ֆրանք, յետ լրանալոյ գինը պիտի ըլլայ՝ 40 ղուրուշ։

Փափաքողք պարտին դիմել հրատարակչին Զ. Թորոսեան գրավաճառ Պոլիս, Պահճէ-Գաբու Նոր փոստին դէմ Թիւ 4. ուր է «միակ» կեդրոնատեղին գործոյս։ Ա. թերթին նմուշը ձրի կը տրուի գրատունէն։ Գրքին Ա. մասը, կէսը [20 թերթ] թղթակազմ կը տրուի բաժանորդաց։ Հրատարակուած է 32րդ թերթը եւ կը մնայ միայն 8 թերթ. պիտի աւարտի ցվերջ յունվարի։

ԹԻՖԼԻԶԻ ԹԱՏՐՈՆԸ

Հինգշաբթի, սեպտեմբերի 30 ին, Արքունական Թատրոնում հայոց մշտական խումբը ներկայացրեց Քոյր Թերեզա կոմպլետարի դրաման։ Այդ պիէսի բովանդակութիւնը յայտնի է մեր հասարակութեանը և մենք կանգ չենք առնիլ նրա վրայ։ «Քոյր Թերեզայի» դերը, ինչպէս և «Կամելեազարդ տիկնոջ» դերը տիկին Հրաչեայի գլխաւոր դերն է․ դրա մէջ նա այնքան ծափահարութիւններ էր վաստակում սրանից տասը տարի առաջ, ամբողջ թատրոնը մինչև ինքնամոռացութիւն ոգևորում։ Այդ երեկոյ էլ տիկնոջ խաղը նոյն աջողութիւնն ունեցաւ։ Հասարակութիւնը, որ սկսել է արդէն այցելել ներկայացումներին, անդադար դուրս էր կանչում տիկնոջ և այդ ի զուր չէր։ Մենք տեսել ենք տիկնոջն այդ դերում առաջ և հիմա․ տասը տարի բեմ չըդուրս գալն ոչ թէ վնասել է շնորհալի դերասանուհուն, այլ կարծես մի յարմար առիթ է առել աւելի խորասուզուելու կատարած դերի ոգու մէջ։ Նրա խաղը մինչև վերջին մանրամասնութիւնը մտածած է, ռէալական է, գրաւիչ է և գեղեցիկ։ Նա կարողացաւ ցոյց տալ ճնշուած մայրապետի ամբողջ էութեան բողոքը վանական կրթութեան խստութիւնների դէմ, գգուանքը դէպի դաստիարակութեան պատժական սիստեմը։ Հասարակութեան մէջ այդ տեղն արթնացրեց մարդկային արժանիքի զգացմունք։ Տանջանքների մի ամբողջ ալեկոծուած ովկէանոս է ներկայացնում Տ․ Հրաչեան այն րոպէից, երբ իմանում է որ Գուլիելմինան իր աղջիկն է, այդ դժբախտ սանուհին, որին հայրը զոռով ուզում է կոյս ձեռնադրել։ Մենք հետևում էինք, իր զաւակը գտած մօր, կամ աւելի լաւ ասած՝ մայրական զգացմունքով առաջին անգամ բորբոքուած կնոջ ջանքերը յաղթել զգացմունքին, կատարել տուած ազնիւ խօսքը—ձեռնադրել աղջկան, տեսանք և պարտութիւնը կռուի մէջ, երբ մայրապետը վճռում է հակառակ վանական կանոնների հագնել իբրև մարկիզուհի և ներկայանալ իր նախկին սիրեկանին, աղջկայ հօրը, անցեալ երջանիկ վայրկեանների յիշատակով առնել նրանից համաձայնութիւն—աղջկան վանքից հանելու և սիրած մարդու հետ պսակելու համար։ Հասարակութիւնը մինչև անգամ այն տեղերում, որտեղ քօղն ծածկում է մայրապետի դէմքը, հինգերորդ արարուածում, Գուստաւի հետ խօսակցութեան մէջ—տեսնում է դերասանուհու կազմուածքի ամեն մի շարժումից թէ ո՛րչափ եռ է գալիս այդ մօր սիրտը, որը կարող էր լինել բախտաւոր իր երջանկացած զաւակի հետ, իր սիրած մարդու հետ, եթէ միայն կարելի լինէր դուրս գալ մենաստանի պատերից։ Տիկին Հրաչեան բոլորովին զմայլեցրեց հասարակութեանը, ծափահարութիւնները վերջ չունէին։

Տիկին Պիննէժէճեան ի զուր է վերցնում այնպիսի ջահել աղջկանց դերեր, ինչպէս է Գուլիելմինան։ Տիկինը խաղում էր լաւ, զգացած, բայց կազմուածքը չէր համապատասխանում դերին և ամբողջ իլլիւզիան կորչում էր։ Պարոն Պիննէժէճեան Դոնատոյի դերում աւելի լաւ էր քան թէ նախորդ երեկոները։ Մենք կարող ենք հաստատապէս ասել որ եթէ պարոնը խաղայ աւելի համարձակ, աւելի արագ շարժուածքներով, մի փոքր աւելի կրակով և որ գլխաւորն է, թօղնի առոգանութեան լուլկան եղանակը (այդ երեկոյ այդ աւելի քիչ էր նկատւում), նա կը կարողանայ մեր բեմի վրայ պատուաւոր տեղ բռնել։

Ուրիշ դերակատարներից աչքի էին ընկնում Պ. Աբրահամեանը և օր. Վարդուհի։ Տիկին Ալման ինչպէս և միշտ, խաղում էր իրան յատուկ փորձառութեամբ։ Ցանկալի կը լինէր, որ բոլոր դերակատարներն աւելի աշխատեն իրանց դերերի մէջ չափաւոր մնալով՝ ստեղծել կենդանի տիպարներ։ Մեր խմբի անդամները կարող են, ուստի և պէտք է այդ անեն։

Հինգշաբթի, հոկտ․ 7 ին, խումբը ներկայացնելու է Կամելեազարդ Տիկին․ այդ պիէսում տիկին Հրաչեան աննման է։

Գաւառական լուրեր

ԵԴԵՍԻԱ, 6 հոկտ․

Հոգեհանգստեան պաշտօնի առթիւ անցեալ կիրակի եկեղեցային ծանուցումէ մը կ'իմացուէր՝ թէ մօտերս մեռնող համեստ ազգային մը, Յակոբ Խըշվաճեան, կը թողու բարեպաշտական փոքրիկ կտակ մը, որ անուղղակի կերպիւ, վերստին մատնացոյց կ'ընէ մեր բարեպաշտական նկարագրի ակներեւ թերութեանց մին։

Հանգուցեալը կտակած է,

2 Օսմ․ լիրա Եկեղեցւոյն․
2 » » Աստուածածնի Գանձանակին․
2 » » Ջրուղեաց շինութեան․
2 » » Քահանայից
12 » » Ս. Սարգսի վանքին մէջ սենեկի մը շինութեան․
2 Քիլէ ցորեն Աղքատախնամներու սնտկին․

Այսչափ վանազանութիւն ունեցող կտակի մը գէթ ստորոտը—կը դիտեն՝ հոգիներու բարոյական շինութիւնն ալ բարեպաշտութիւն դաւանողներ—ինչո՞ւ տեղ մը չէ բռնած յանուն կրթական գործին նշանակուած ո՛ր և իցէ գումար մը։

Եւ արդարեւ անոնք, որ իրենց յարաբերական զրից շնորհիւ պատեհութիւն ունին հիւանդներու մահիճը շրջապատելու, գէթ հանգուցեալ Խշվաճեանի նման համակերպող բարեսիրտներու ինչո՞ւ չեն ներշնչեր հոգիներու կրթական շինութեան գերազանցապէս բարեպաշտական նշանակութիւնը։

Այս անտարբերութեան մեղքին պատասխանատուք՝ հոս կը ներկայանան շատ մեծ թիւ մը, ամբողջ մեր հին սերունդը, և անկէ վարակեալ ոչ նուազ մաս մը նոր սերնդէն, որք վերը գրուած կտակի ցանկէն կամ ատոնց մօտեցող կրօնապատկան անուններէ դուրս, ուրիշ ոչ մէկ բանի մէջ բարեպաշտութիւն կը տեսնեն։

Որոց որ կը վերաբերի, ժամանակ է ալ եւս որ ջանան դարմանել մեր բարքերու մէջ արմատացած այս բարեպաշտական նկարագրի փուշի պէս աչքի զարնող թերին։

Նոր սերնդեան դաստիարակման կարեւորութեան աստիճանը ըստ արժանւոյն ըմբռնողներ՝ մինչ իրաւունք պիտի ունենան շատ պարկեշտ միջնորդներ չնկատել զանոնք, որք իրենց խորհրդին անձնատուր հաւատացեալ հոգիներուն չեն ցուցներ մատաղերամ սերնդեան բարոյական շինութեան առաջնորդող գերագոյն բարեպաշտութեան արահետը։

Տեսակ մը անիմաստ ցուցամոլութեամբ, ի դէպս եւ յանդէպս շատ մը մոմացողներ ունինք թէ վարժարանք՝ եկեղեցւոյ և կրօնի գոյութիւնը ապահովող անհրաժեշտ հաստատութիւններ են, բայց այդպէս մըտածողները առանց գործնականապէս նեցուկներ ունենալու, կը կարծեն թէ վարժարանք ամէն դրական հաստատութիւններէ տարբեր՝ մասնաւոր առանձնայատկութիւնն ունին իրենց այդ ցամաք խօսքերովն սնանելու, և բազմապահանջ նպատակ մը, կրթութեան գործը ըստ արժանւոյն արդիւնաւորելու։

—Քաղաքիս վիճակներէն Պիրէճիկ-Եփրատի ազգայնոց կրօնական և բարոյական կացութեան վրայ յոյժ անպաստ տեղեկութիւնք կը տրուին։

Տեղւոյն միակ (պանդուխտ) քահանային ընթացքը՝ բնա՛ւ յուսատու չհամարուիր իւր հօտին վրայ բարերար եւ շինիչ ազդեցութիւն մ'ընելու։

—1-2 տարիէ հետէ հայոց ծախիւք քաղաքս ներմուծուած ջուրն կրկնապատկելու նպատակաւ, որուն պէտքն զգալի եղած էր, դուրս մնացած տրամադրելի ջուրէն մաս մ'ալ պարսպին տակէն սկսող վիմափոր ջրուղւոյն մէջ թափելու համար՝ Օսմանլը կամրջին վրայէն ծորակաց նոր կարգ մ'ալ զետեղել ձեռնարկուած էր ժամանակէ մը ի վեր։

Այս աշխատութիւնք՝ 30,000 դրուշ ծախքով, գրեթէ ի կատար կ'ելլեն շաբթուս մէջ և ջրոյ նոր առատութիւն մը կուգայ փոթորկել զանազան թաղերու մէջ երկարաձգուած խողովակներու սահանքը։

—Ժամանակէ մը ի վեր Հալէպ գտնուող խումբ մը հայ դերասանք եւ դերասանուհիք հոս եկած լինելով, քաջալերիչ ընդունելութիւն կը գտնեն։

Քաղաքապետական խորհրդոյ կարգադրութեամբ՝ սեպտ․ 17ի գիշերն, ընդ հովանաւորութեամբ Վսեմ կառավարչին՝ փայլուն ներկայացում տրուեցաւ ի նպաստ շինութեան Նախակրթարանին, որ հիմնուած է կառավարական պաշտօնատան գաւթին մէջ։

—Գէրուէթի նախորդ կուսակալ Վսեմ․ Ազիզ փաշա Մուսուլի կուսակալ անուանուած և իւր պաշտօնատեղին քաղաքիս ճամբով ուղեւորելու վրայ ըլլալով, տեղւոյս Վսեմ․ կառավարիչը սեպտ․ 25ին արժանավայել պատիւներով դիմաւորեց Նորին Վսեմութիւնը և փառաւոր հիւրընկալութիւն մ'ըրաւ իւր ապարանքին մէջ։

—Քաղաքիս գաւառակներէ Սրուճ նշանաւոր է իբրեւ հնութեանց հանք մը․ մանաւանդ Էսկի-Սրուճ ըսուած վայրն, ուր կը նստի Սրուճի գայմագամը, բրումներ եղած ժամանակ, յաճախ երեւան կ'ելնեն ուշագրաւ հնութիւնք և շէնքեր։

Սրուճ՝ Միջագետաց աշխարհին մէջ, թէ՛ Քրիստոսէ առաջ և թէ՛ յետոյ՝ նշանաւոր դիրք մը բռնած ըլլալով, իւր հնութիւնք եւս երկու տարբեր ժամանակամիջոցներու դրօշմը կը կրեն։

Այնտեղ գտնուած հսկայից պատկառելի արձաններուն ակնարկած ենք երբեմն․ և կայս․ Հնութեանց Թանգարանն եւս իւր ճոխ պարունակութեանց մէջ ունի արդէն Սրուճի հնութիւններու յարգի նմոյշներէն։

Նոր շինութեանց քար հայթայթելու նպատակաւ, ժամանակէ մ'ի վեր Էսկի-Սրուճի մէջ փորուած տեղէ մը՝ երեւան կուգան շարունակ հաստահիմն շէնքեր։

Այդ տեղէն ժամանակին գտնուած էր կրօնային նիւթերու հետ՝ կարմրագոյն մարմարիոնէ ճարտարագործ մկրտութեան աւազան մը, երեք կողմը դրօշմուած խաչերով, որոց քովերն մէկ մէկ տող, ընդ ամենը 6 տող՝ ասորական տառերով արձանագրութիւն։ Այս աւազանին հետ վերէն և վարէն հանուած են նաև երկու աւազանիկներ, որոց մին՝ բուն մկրտարանին մէջ ջուր տալու, և միւսն՝ անկէ ջուր ընդունելու յատկացած։

Միեւնոյն տեղէն գտնուած են նաև գեղակերտ երկու սիւնակներ՝ ճերմակ մարմարիոնէ, վրան՝ չեզաձիգ պլլուած տողերով՝ հայերէն յուշագրեր, որոց պարունակութեան մասին տեղեկութիւն մը չենք կրցած ստանալ։

Ճիշդ նոյն տեղէն այս անգամ ալ գտնուեցան 6 հատ ընտիր կարասներ, 4ը կլորաձեւ 3 մետրաչափի, և 2ը ձուաձեւ 1½ մետրաչափի թանձրութեամբ․ սոյն վերջին երկուքին վրայ՝ բերնին մօտ՝ երկու կողմերը դիմացէ դիմաց հայ տառերով նշանագրուած է ՍՈՒՐԲ բառը։

Աւերակի մը մէջէն երեւան եկած այս կարասներն՝ ըստ ամենայն հաւանականութեան, կը կարծուին լինել՝ հայ տաճարի մը նուիրական՝ կամ որ նոյն է՝ «ՍՈՒՐԲ» գինւոյ պահեստի անօթներն։

Մեր առած տեղեկութեանց համեմատ, այդ կարասները փոխադրուած են այժմ Կրէկավըր (Ճերմակ-Բուր) գիւղը, Էսկի-Սրուճէն 1 ժամ հեռի՝ դէպ ի արեւելք։

Յիշենք անցողակի՝ թէ սոյն գիւղն ալ իր հնութեամբ նշանաւոր վայր մ'է։ Բոլորովին հետաքրքրական համբաւ մ'ունի իւր բլուրը, որոյ մէկ կուշտին հաստատուած են տուներ․ եւ գիւղացիք շատ մը փորձերէ իրազեկ՝ կը հաւատան թէ բլուրին միւս երեք կողմանց հողերը խառնուելով մերթ ընդ մերթ կը գտնուին՝ մէկէն՝ ոսկի, միւսէն՝ արծաթ և երրորդէն՝ պղինձ դրամներ։

—Շաբթուս հետ սկսան աշնային առաջին անձրեւք, որք յաջողութեան սկզբնական գլխաւոր պայմանն են յառաջիկայ տարւոյ հնձոց։ Թէև դեռ շատ կողմեր կալորայք գետնէն չեն վերցած, բայց շատ տեղեր ալ արդէն սկսած է սերմնացանութիւնը։ Աստուած արդիւնաւորէ յառաջիկայ տարւոյ հունձն եւս ի բարեբաղդութիւն աղքատ դասակարգին, որ հնձոց այս բարեյաջող տարւոյն մէջ, հակառակ ամենայն ակնկալութեանց, դարձեալ իր պարէնը սուղ գնել հարկադրեցաւ․ որովհետեւ՝ արմտեաց գինք՝ (կ'ըսուի թէ նախորդ անյաջող տարիներու հետեւանօք ըշտեմարանաց դատարկացման պատճառաւ) մեծ անկում մը չկրեցին։

Գաւառիս այգեկութն ալ դեռ չէ վերջացած․ եւ կը տեւէ տակաւին երկու ամիս։ Խաղողի առատութեան և աժանութեան ըսելիք չկայ։

Գ․ Կ․ Ռ․

ՎԵՐՋԻՆ ԺՊԻՏԸ

Ա.

Բոմէտի-Ֆրանսէզի մէջ։ Ժամը ինն է․ վարագոյրը պիտի բացուէր՝ Պ. Բը—ա—էէի Փէւան ներկայացնելու համար։ Սրահին մէջ, թատերական քննադատներ մեծով պզտիկով, որք այն գիշերն հրաւիրուած էին տեսնելու համար Բրէլ մարքիզի դերին մէջ սկզբնաւորութիւնն Ֆրէտէրիք Նանթէօյլի, աշակերտ Տըլօնէյի, որ Քոնսեռվադուառի վերջին մրցման մէջ կատակերգութեան առաջին մրցանակը շահած էր։

Այլ եւս բնաւ փափագ չունէր խնդալու խեղճ Նանթէօյլը, քսանըհինգ տարեկան բարձրահասակ և գեղեցիկ մանչ մը, վճիտ աչքով և խարտեաշ պեխով, նրբանցքին մէջ անձկագին սպասելով փորձերուն ամենէն ահարկուին դիմագրաւելու վայրկեանին։ Ի զուր կը ջանար ինքզինքին տէրը մնալ, զսպելու այն ահեղ բաբախումը որուն առաջ գալը կը զգար ձախ ստինքին տակ։ Եւ յետոյ շատ երջանիկ պիտի ըլլար սրահին մէջ տեսնել իր ծնողքը, Լըբէք փողոցը բնակող պարկեշտ փերեզակներ։

Աւա՛ղ, մայրիկ Նանթէօյը անկողինն էր վեց շաբաթէ ի վեր, մաշումէ հիւանդ, և հայր Նանթէօյլ, իր մանչուն պաշտպանքներուն վրայ, կինկանը քով մնացած էր։ Որոշուած էր որ փոխադարձ հեռագիրներ մայրիկին պիտի հաղորդէին ներկայացման ընթացքը և որդւոյն՝ մօրը առողջական վիճակը։ Այնքան գոհ պիտի ըլլար Տըլօնէյի աշակերտը իմանալով որ ազնիւ կինը աւելի աղէկ էր և դարձին արիաբար վաստըկուած բոլոր զոհողութիւնները վարձատրել խոշոր համբոյրով մը, իր յաղթանակին փառքին մեծարանքը բերելով անոր։

Աւանդական երեք հարուածները տըրուած էին և վարագոյրը վեր կ'ելլէր Բոմէտի Ֆրանսէզի սովորական եղող վեհ դանդաղութեամբ։ Թատերախաղին առաջին արարուածը, ինչպէս յայտնի է, շատ կարճ, կըճատուած էր․ սկսնակը, կրթնելով փայտեայ բունի մը, իր կարգին կը սպասէր, երբ ծանուցանողը սա բառերն արտասանեց․ «Ի բեմ, պարոն Նանթէօյլ»։ Եւ Կաստօն տը Բրէլ դուրս ելաւ։

Նպաստաւոր մրմունջ մը բարձրացաւ սրահին մէջ։ Շատ աղէկ էր այդ համակրելի դէմքով երիտասարդը, շիք շիտակ կաղապարուած ռըտէնկոդին մէջ։ Ձայնին մէջ թեթեւ սարսուռ մը միայն կը յայտնէր իր յուզումը։ Պատուաւորապէս կատարեց իր դերը Մոնմէյրանի հետ, և քաջութեամբ գնաց իր տեղը ձգելով Բուաւրէյէ և Վէրդլէի, այս երկու անմահ տիպարները, զոր այնքան նրբութեամբ նկարած է մեծն Օժիէ։

Նանթէօյլ նրբանցք կը մտնէր երբ հեռագիր մը տուին ձեռքը․

«Մայրդ ելաւ։ Վիճակն յոյժ լաւ։ Երկու հաւկիթ կերաւ։»

Ազնիւ տղան գոհունակութեան հառաչ մը արձկեց, իր բաբախումը անհետ եղաւ ազատ ասպարէզ թողլով իր կատակերգակի դիւրութեանը, և անվրդովելի աշխոյժով մը ծաղրեց Բուաւրէ մարքուիզը, սիրահար նկարներու։ Անկարելի է աւելի նրբութեամբ մանրամասնել զուարթ երիտասարդին իմաստալից յանկարծախօսութիւնները։ Քննադատներն իսկ դիտողութիւններ կը փոխանակէին բոլորովին նպաստաւոր Բրէլ մարքիզին, երբ վարագոյրն իջաւ։

Երկրորդ հեռագիր․

«Մօրը աղէկութիւնը կը շարունակէ։»

Որուն Նանթէօյլ պատասխանեց․

«Ամէն բան աղէկ կ'երթայ։»

Իրաւ է թէ ամէն բան աղէկ գնաց, և սկսնակը, սիրտը հանդարտ, կրցաւ բոլոր կարողութիւնը ցուցնել։ Ներկայացման միացեալ մասը ջերմ ծափահարութիւններու շարք մը եղաւ իրեն համար։ Բոմէտի-Ֆրանսէզի առաջին ներկայացումներու հասարակութիւնը, որ սակայն այնքան դժուարահաճ է, այժմ համակուած էր այս գեղեցիկ մանչուն աւիւնէն․ ծափահարութիւնները թնդացին երբ Բրէլ՝ Բուաւրէ մարքուիզին ազնուական փառատենչութիւններէն կատղած, իր Մոնմէյրան բարեկամին ուղղեց հռչակաւոր խօսքը։

Խաղը շահուած էր, և Նանթէօյլ, Ռիւյ Պլասին պէս քալելով «լուսաշող երազի մը մէջէն» կը տեսնէր որ մեծ արուեստագէտ ձեռնադրուած էր Փարիզէն, որուն գեղեցիկ և խելացութեան։ Իր ճամբան բացուած էր․ Լըբէք փողոցի փերեզակներուն որդին, հռչակաւոր պիտի ըներ ուրեմն Նանթէօյլ անունը։ Ի՜նչ երազ, և ի՜նչ սրտազեղումով Նանթէօյլ նետուեցաւ Տըլօնէյի բազուկներուն մէջ, որ, գորովանքէն լալով, հինգերորդ արարուածին վերջը կը սպասէր իր փառապանծ Բրէլ մարքիզին։

Նանթէօյլ աչուըները գոց ստորագրեց յանձնառագիրը զոր իրեն կ'առաջարկէր Բոմէտիի վարիչը, և խուսափելով ձեռքի սեղմումներէն և շնորհաւորութիւններէն, կառք մը ցատկեց, սա խօսքն ուղղելով կառապանին․

—Լըբէք փողոց, 43․․․ հարիւր սու պարգեւ եթէ շուտ երթաս․․․

Բ

Ի՜նչ երջանիկ պիտի ըլլար բարի մայրիկը երբ իմանար իր զաւկին յաղթանակը։ Վերջապէս, ինքն ալ երախտագիտական պարտքը պիտի վճարէր այն խեղճ ծերունիներուն որք հոգիին հանած էին զինքը դերասան ընելու համար։ Եւ Ֆրէտէրիք իր միտքին մէջ կը տեսնէր Լըբէք փողոցին խանութը, ուր հայր Նանթէօյլ, իր տոմարին վրայ ծռած, թուանշաններու երկար սիւնակներ կը գումարէր, յոյժ երջանիկ երբ տոմարը շնորհիւ շահ մը ցուցնէր, տխուր՝ երբ երկու ծայրերն իրար բերէր միայն։

Ա՛հ, ազնիւ մարդերը․ ժամերով տառապած էին այդ հաշուատեղանին ետեւ ծախելով Այգասի թել և Քոստոփ կոճակներ։ Եւ յետոյ, շատ դուրս չէին ելլեր․ «պզտիկը» սուղի կը նստէր—դերասա՛ն մը։ Մաքուր ճերմակեղէն, նուրբ հօշիկներ, ձեռնոցներ, գրպանի ստակ պէտք էին։ Հիմակ, իրենց զաւակը՝ Տըլօնէյի աշակերտ՝ վերահասու կըլլար այս երկու նուիրագործեալ կեանքերու լռիկ անձնուիրացութեան որպէս զի իր ապագան կարենայ ժպտուն, ծաղկափթիթ և փառապսակուած ըլլալ։

Վասն զի ձեռքին մէջ կը բռնէր փառքը։ Հիմակ մին էր այն ձայնատարներէն որոնցմով բանաստեղծներու հանճարը կը խօսի հասարակութեան։ Իրեն համար պիտի աշխատէին հասարակութենէն սիրուած այն հեղինակները, այն հզօր ու ստեղծիչ ուղեղները ուսկից կը թռչի չողչողուն քմայքը։ Նախ պայքար պիտի մղէր, եւ երբ չահէր գայն, շունչ պիտի առնէր, իր ծերունի ծնողքը պիտի տանէր ծաղկազուարճ անկիւն մը ի Շաթու, Անիէռ կամ Պուժիվալ կամ Պրըթանեան ծովախորշի մը խորը, ժայռերու տակ, ուր յաւերժապէս կուգայ մեռնիլ ծովուն տխրաւէտ ողբը։

—Հասանք, պարոն, ըսաւ կառապանը կեցունելով իր կառքը։

Նանթէօյլ դուրս ցատքեց, տենդօրէն հնչալը զարկաւ և մխրճեցաւ մութ նրբանցքին մէջ, ուր կը տանէր երրորդ յարկի փոքր բնակարանն, ուր կը բնակէին ծերունի փերեզակներ։ Ձեռքը դրան կոճակին վրայ դնելու պահուն կարծեց լսել խուլ հեծիւն մը, և, անգորոյն նախազգացումով մը համակ, ներս մտաւ։

Գ.

Ոչ ոք ճաշասրահին մէջ․ բայց, ննջասենեակին մէջ, Նանթէօյլ մայրիկը, իր աքաժուէ հին անկողնին վրայ պառկած, մահուան մէջ ժպտելով մխիթարիչ տեսիլքի մը, մինչ գլուխը վերմակներուն մէջ մխած, ծեր փերեզակը կը հեծկլտար, իր անհուն վիշտին տակ ջախջախուած։

Այն ատեն, «պզտիկը» ամէն բան հասկըցաւ, հասկցաւ թէ զոհողութիւնը մինչեւ վերջին ծայրն էր հասած, թէ ներկայացման միջոցին իրեն ուղղուած հեռագիրները կը խաբէին զինքը մօրը վիճակի մասին, և թէ մեռնելը, սուրբ մեռնելը, փափագած էր որ այդպէս ըլլայ, որպէս զի «պզտիկը» բեմին վրայ ամէն միջոցներ ձեռքն ունենայ։

Ա՛հ, Նանթէօյլ մայրիկ, նախազգացած էիր զաւկիդ յաղթանակը, այսպէս երթալու համար միւս աշխարհը այդ անուշ համակամ ժպիտով որ կը ծածանի գունատ շուրթներուդ վրայ․․․

Մինչեւ վերջն անձնուէր էր եղած քաջարի կինը, իր զաւկին վերջին համբոյրէն հրաժարելու աստիճան անձնուէր, երբ անիկա կը ծափահարուէր և ինք հոգեվարի տանջանքներուն մէջ կը տապլտէր։

Հայր և որդի զիրար գրկած էին լռիկ սեղմումով, և Ֆրէտէրիկ հօրը ցուցունելով իր ստորագրած յանձնառագիրը, դրաւ զայն մեռեալին սեղմ ձեռուըներուն մէջ․ այն ատեն, երբ երկուքն ալ կը նայէին անոր մոմի պէս ճերմակ դէմքին, թուեցաւ իրենց թէ Նանթէօյլ մայրիկին ժպիտը կը մեծնար․․․ և թէ, այդ խեղճ դէմքին վրայ որ տառապանքէ նիհարցած էր, անճառ գոհունակութիւն մը կը ճառագայթէր հիմակ։

ՕԿԻՍՏ ՖՕՌ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Ն ՎԱՅԵԼՉԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆԻ

Բնական զեղջնութիւն, շահեկան նիւթեր, աստիճանական բաշխում, մաքուր ու դիւրըմբռնելի լեզու՝ մասնաւոր առաւելութիւններն են այս դասագրքին։

Իսկ պարունակութիւնն է բազմակողմանի․ 1․ Շարադրութեան եւ նամակագրութեան հիմնական կանոններ, 2․ Ընդլայնելի նիւթերու ծախագծեր, 3․ Վայելչաբանական, շարադասական, լեզուագիտական գիտելիք, հարցեր եւ վարժութիւններ, 4․ Տեսարաններ եւ պատկերներ շարադրելու օրինակներ եւ նկարագրութիւններ, 5․ Նախադասութեանց եւ բառերու կապակցութեան վրայ հրահանգներ եւ որ ի կարգին։

Դասատուաց եւ առանձին ուսանողաց համար յօրինուած է նաեւ ԲԱՆԱԼԻ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՅԵԼՉԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆԻ։

Կեդրոնատեղին է Թիւ 11, Գազասքէր խան, Պահճէ Գափու․ կը գտնուի նաեւ բոլոր գրավաճառաց քով։ Թիւ 654 15—20

ԽՆԴԻՐ ՀԱՆՐԱՅԻՆ
ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ

Ստորեւ կը հրատարակենք բնալուծական վկայագիր մը զոր խմբագրած են կառավարական նշանաւոր քիմիագէտ Պ. Փեթրօ Աֆէրի եւ Ցուրիխի համալսարանին արհեստական քիմիագէտ և բնական գիտութեանց վարդապետ Պ. Կ. Սինկրօս՝ մայրաքաղաքիս մէջ սպառուող տեղական կամ օտար երկիրներէն եկող գօնեաքներուն անխարդախ բաղադրութեան, ընտիր տեսակին և հանրային առողջութեան օգտակարութեան մասին։ Այս երկու նշանաւոր քիմիագիտաց կողմէ խմբագրեալ պաշտօնական տեղեկագրէն ամեն ոք կրնայ լիապէս համոզուիլ թէ մայրաքաղաքիս մէջ սպառեալ գօնեաքներուն մէջէն ո՛րը նախապատուելի և առողջապահութեան տեսակէտով օգտակար համարուելու արժանի է։

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Թիւ 3146 Կ․ ՊՈԼԻՍ․ 4 Օգոստ․ 1893

Մեզ յանձնուած ըլլալով քննել Ս. Ի. և Ե. Մէթաքսասի ի Պիրէոն պատրաստեալ գօնեաքին բաղադրութիւնն և եթէ Յունաստանէն եկող միւս գօնեաքներէն առաւելութիւն մը ունենալով նախապատիւ համարուելու արժանի է, նոյնպէս եթէ պատրաստեալ է զուտ գինիէ և նման այն օրինակին զոր երկու տարի յառաջ քննած էին, ձեռնարկեցինք անոր քննութեան որոյ արդիւնքն ստորեւ պիտի տեղեկագրենք։ Ըստ որում խնդիրն հանրային առողջութեան տեսակէտով բարձր նշանակութեան արժանի է, պարտ էր մեզ այլ և այլ խանութներէն մէկ մէկ օրինակ առնուլ որպէս զի լիովին ապահով ըլլանք սպառեալ գօնեաքին որակին վրայ, և ըստ որում խնդիրն իւր մէջ կը պարունակէ բազում դժուարութիւններ, այս մասին արհեստական քիմիագէտ Պ. Կ. Սինկրոսի աջակցութիւնն եւս խնդրեցինք։

Այսու պատճառաւ տասն և չորս (14) կեդրոնական վաճառատուններու դիմեցինք որոց իւրաքանչիւրին մէկ մէկ շիշ օրինակներ առացանք թէ՛ սնտուկներու մէջէ և թէ՛ իբր նմուշ դրուած շիշերէ։

Մեր դիմած տասն և վեց վաճառատուններն են․

Ի Բէյօղ․ Պ. Լայայի «Հէլվէտական» վաճառանոցը, Պ. Գաքալօփուլօսին «Վիէննական» վաճառ․ Նպարավաճառ Պ. Ցիօնկային, Փափա Եօրկիի «Ելեկտրոնական» նպարավաճառանոց, և Տիամանտօբուլօ եղբարց նպարավաճառանոցը։

Ի Ղալաթիա․ Պ. Տ. Գրիստալլի նպարավաճառանոցը, Պ. Սաքելլարիօսի «Օրէ՛ա Ելլա՛ս» նպարավաճ․ Պ. Տ. Նօմիգօսի շաքարավաճառանոցը և Պ. Տէխլայի նպարավաճառանոցը։

Ի Պոլիս․ Բէվէնճի օղլուի վաճառատունը, Պ. Անաղնոստօփուլոսի վաճառանոցը և Փանթազօփուլօսի վաճառանոցը։

Մեր հետազօտութիւնքն առաւել գործնական ընելու բաղձանօք, բաղդատելու համար այլ և այլ ուրիշ գօնեաքներ եւս առացանք թէ՛ Յունաստանի և թէ Գաղղիոյ Պօրտօյի երեւելի գործարաններէն։ Յետ երկար, բազմավաստակ, ինչպէս նաեւ քիմիական նուրբ վերլուծութիւններէ, հետեւեալ արդեանց յանգեցանք։

Պ. Մէթաքսասի տասն և չորս օրինակներուն բնական և արուեստական յատկութիւնքը քննելէ յետոյ, որոշեցինք գինւոյ, ցքիի, ջուրի և այլոց քանակութիւնը, եւ բաղդատեցինք մեր արտադրած արդիւնքը դարձեալ մեր կողմէ քննուած այլ գործարաններու գօնեաքներուն հետ։ Յետոյ լուծեալ ցքիին բնական յատկութեան և օտար տարբերքներ պարունակելուն կամ չպարունակելուն մասին ճշգրիտ քննութեան զբաղեցանք։ Առ այս հետեւեցանք այն միջոցներուն և եղանակներուն զորս կը ցուցնեն մեզ E. Adam, Jorissen, Cazeneuve, Coton et Barbet, Portes et Ruyssen, Cabasse, Chateau, Charles, Hébert, Viederholt և այլ եղանակներ զորս քաղեցինք հետեւեալ հեղինակութիւններէ Baudrimont (Dictionnaire des alterations et falsifications 1882), G. Salet (Agenda du chimiste 1887), Barillot (Manuel de l'analyse des vins 1889), Ch. Steiner (Traité des eaux de vie 1890), Magnier de la Source (Analyse des vins 1893), Hépert (Examen des boissons falsifiées Juin 1893), Van Hamel Roos (Revue internationale des falsifications 1889-1893).

Մենք ի կիր առեալ ամէն փորձերէն և մանրամասն ու ճշգրիտ քննութիւններէ կը հետեւի որ մեր մայրաքաղաքին մէջ վաճառեալ ՄԷԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ գօնեաքը զուտ անոյշ գինիէն պատրաստեալ լինելով՝ ամենայն օտար և արհեստական նիւթերէ ազատ ու զերծ է (այսինքն եփիւրտացրէնէ, գետնախնձորներէ, բանջարներէ և այլոցմէ), նաեւ հաստատելով մեր հաւատքն թէ իւր տեսակին մէջ գերազանց յատկութիւններ ունենալով կարող է բաղդատուիլ գաղղիական գօնեաքներուն ամենէն երեւելիներուն հետ, հետեւաբար պարտ անձին կը համարինք մասնաւոր եղանակաւ յանձնարարել յիշեալ գօնեաքը մեր հասարակութեան երբ ուզէ գործածել այսօրինակ ըմպելի մը։

Կ. ՍԻՆԿՐՕՍ.
Վարդապետ բնական գիտութեանց
եւ արհեստական քիմիագէտ՝ վկայեալ Ցուրիխի համալսարանէն։

ՓԵԹՐՕՍ ԱՖԷՐԻՍ
Քաղաքապետական քիմիագէտ,
գերմանական, աւստրիական,
հելլենական եւ այլ հիւպատոսարաններու։

769

ՏՈՔԹ․ ԵԴՈՒԱՐԴ ԹՕՎՄԱՍԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՅԺ

Որ տարիներէ ի վեր բացակայ կը գտնուէր մայրաքաղաքէս, այս անգամ վերադարձած ըլլալով՝ իւր բնակութիւնը հաստատած է Սամաթիա Սուլու Մանասթըր ճատտէսի թիւ 146 տունը, ու պատրաստ է ամեն օր իրեն դիմող հիւանդները դարմանել մանրազնին և մասնաւոր հոգածութեամբ։ Չորեքշաբթի օրերը ժամը 6—9 (Ք. Թ.) աղքատ հիւանդներն ձրիաբար դարմանելու յատկացուցած է։

Յիշեալ բժիշկը ճարտարութեամբ կը կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ և ճշգիւ կ'անուանէ ներքին հիւանդութեան տեսակն, որմէ կախում ունի, կարճ միջոցի մէջ հիւանդաց բուժումը։

793 16—30

ՄԻՍԲԷԹ

Երկար եւ ընդարձակ խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր և է վնասակար նիւթերէ ըստ ամենայնի զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու առողջութեանց համար բժշկաց կողմանէ իսկ անհրաժեշտ համարուած օղին եւ մաստիքան՝ ՄԻՍԲԷԹ մաքրումամբ եւ կնքեալ շիշերով ու որոշեալ գիներով ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը։ Ի Ղալաթիա օսմ․ Պանքային կարգը Եաւուզ Իզզէտօղլի էֆէնտի խանին տակ Միսբէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ ըմպելարանները։ Բերայի նշանաւոր զարեջրատուները։ Ղալաթիա Գօմիսիօն խանին մէջ Փօղոս աղայի ճաշարանը։ Վօյվօտա փողոց թիւ 9․ Քիւրքճիւլէր փողոց Խալիլ աղայի թիւ 27 ճաշարանը։ Սանտալճըլար փողոց Արմին աղայի թիւ 199 զբօսարանը։ Մոմխանէ փողոց թիւ 111 Մախազէն Ռիւս խանութը։ Թօփխանէ ծխավաճառ Եանիի թիւ 1 խանութը։ Կամուրջին վրայ Վլոսիդի շոգենաւերուն նաւամատոյցը Սթէֆանի հաճի Գօսթիի խանութը։ Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ թիւ 12։ Ի Պոլիս Համօբուլօ խանի կից Մինաս փաշա խան թիւ 4։ Մեծ Ծուկայ Մանիֆաթուրճըլար փողոց Թօքամլեանի թիւ 9 ճաշարանը Բերա Հաճօբուլօ շուկային մէջ թիւ 10։ Ղալաթա Սէրայի կից թիւ 57։ Ղալաթա Սէրայի դէմ փողոցը Բրիլլիանի թիւ 6 խանութը։ Հալէպ Չարշըսի մէջ Օննիկ աղայի ճաշարանը, Մեծ Փողոց շաքարավաճառ Հաճի Սալիմ աղայի թիւ 54 խանութը, Թաքսիմ Պաշի Սիրաքէ Անաստասի թիւ 40 մթերանոցը։ Ի Գում-գաբու [illegible] ճատտէսի նպարավաճառ Հաճի Միհրան Աղայի թիւ 21 խանութը։ Ի Լանկայ Թուլումպա Մէյտան Մաքսուտ աղայի թիւ 113 զբօսարանը։

Հետզհետէ բացուելիք մթերանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ։ 691

[illegible] ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

[illegible], Կ. Պոլիս, 3 յունիս 188

Պարոնայք Աւագ և Որդիք,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական զբաղմունքս կարող չեն թոյլ տալ [illegible]

ՏՐ․ Ս․ Յ․ ՄԱՎՐՕՅԵՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վ. Ն. Սուլթանին

Կը ծանուցուի թէ Տոքթ․ Վահրամ Թ․ Թորգոմեանի Բերայի մէջ ունեցած մասնաւոր դարմանատունը փոխադրուած է Բերա, ՄԷՆ ՓՈՂՈՑԻ վրայ թիւ 96 ընդարձակ տունն, ուր հինգշաբթիէ և կիրակիէ զատ ամեն օր հիւանդ կ'ընդունուի ժամը 7էն 10 ք․ թ․ 766 19—24

Սնունդ տղայոց․—Ֆօսֆաթին Ֆալիէռ։

CUNARD ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մօրօքքօ շոգենաւը Լիվրբուլէն աստ կը սպասուի Նոյեմբեր 13ին։

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի շահանէյէ պիր սէնէ զարֆընտա իմալ իթթիրիլէճէք միւթէնէվվի էսլիհէ վէ ահշապ գապլարըն գարարը գալմըշ իշպու թէշրինի էվվէլը ռումինին 24ինճի բազար կիւնի վիրիլէճէկլինտէն թալիպ օլանլարըն խէվմը մէզգիւրտէ սաաթ 6ատան նիհայէթ 9ա գատար վէ դրը սէպզէ[illegible] պազար[illegible] խազինէի[illegible] պաշլանաճաղընտան[illegible] խազինէի [illegible] մէզգիւրէյէ [illegible] պուլունմալարը իլան օլունուր։

18 Թշրինի էվվէլ 309 2—3

ԻԼԱՆ

Բօսթա վէ Թէլկրաֆ նէզարէթի [illegible] լազըմ օլան Եվրոպատէն ճէլպի իւզրէ 192 աատէտ միւսթէվվէր 440 աատէտ [illegible] չէրաիթը լազըմ [illegible] 27ճի [illegible] կիւնի [illegible] 100տէ 5 թէմինաթ [illegible] մէզգիւրէյէ [illegible] իլան օլունուր։

16 Թշրինի էվվէլ 1309 871

ԻԼԱՆ ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՄԲԷՐԻ

Յունանի Օրտուի հիւմայուն իչուն [illegible] 13,800 [illegible] Սէրասքէրի [illegible] իլան օլունուր։ Նօ․ 24 1—3

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ 20 ՍԷՖԷՐ 1310
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ.
771

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000 — «ՓԻՆԻՔՍ», Հիմնեալ ի Լոնտոն յամի 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, ամէն հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրքն են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն:

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար: 618

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն:

Հ. ՍՈՒՐԷՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու նաւահանգստաց
Ղալաթիա, Կամուրջի գլխ, Փօմիսիօն խանի անկիւնը:

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Սէլանիք վէ Գօսօվա Փէրգալարընտա պուլունան ասաքիրը ծէնաալը միւլքիէտանէնէ լիւզումը օլուպ մահալլինճէ մէվգիի միւնագասաա գօնուլան 45,000 չիֆթ մըզտարը ալա ճինս Լիվառիճ չօրապլըրը Թըշրինի էվվէլին 20ինճի կիւնինէ գատար միւնագասալը պիլ իճրա մէզգիւր կիւնտէ մուվագգաթէն վէ 25ինճի կիւնի գաթիէն մահալը մէզգիւրտէ իհալէսի իճրա օլունաճաղընտան թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր: No. 22 3—3

Ինշաաթը ասքէրիէ իչուն 50,000 ատէտ Ինկիլիզ միխի թալիպլարը միւնագասասըյլա գօնուլարագ Թէշրինի էվվէլին 23իւնճիւ ճումաա իրթէսի կիւնի գարարը գաթիէսի Փէրտազը 100տէ 5 Թէմինաթընըն գապուլը մուգարրէր օլտուղունտան թալիպ օլանլարըն Ինշաաթը ասքէրիէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր: No. 23 3—3

COMP RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 18/30 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի:
Գշ. 19/31 Աղեքսանդրիոյ աճապարողական սուրհանդակը. ժամ 5ին յետ միջօրէի. [illegible],
Դշ. 20/1 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին:
Դշ. 20/1 Սուրհանդակ դէպի Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ [illegible] առաւօտեան ժամը 11ին:
Եշ. 21/2 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի:

Ազդ. — Հոկտ. 19/31. Երեքշաբթի օր Կ. Պոլսէն դէպի [illegible] նաւահանգիստները [illegible] Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանգչի [illegible] Պէյրութ, Եաֆա, և [illegible] 605

Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ և Յ. ԽՍԱՊՈՒԼԵԱՆ
ԹԷՅԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
Պոլիս. Պաղչէ Գաբու Ճէլալի Խան Թիւ 10

Այս մթերանոցին մէջ, որ երկար ատենէ ի վեր հաստատուած է, կը վաճառուին Չինաստանի և Ցէյլոնի ամենաընտիր թէյերը: Այս թէյեր աննման են իրենց համով, հոտով և գոյնով: Դիմողք ամեն կերպիւ գոհ պիտի մնան: Այս ընկերութիւնը Թուրքիոյ ամեն կողմերու մէջ մասնաճիւղեր ունի և շատ դիւրին է ամեն կողմ գտնել: Ասոնց կեղծերը շինուած ըլլալով, պէտք է ուշադրութիւն ընել վերոյգրեալ նկարին: 803 18—60

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերփուլէ և Մէնչէսթրէն [illegible]

Անուանք	Թոնիլ	Անուանք	Թոնիլ
Քառնագ	4200	Ամասիս	3000
Թէպէս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէֆթիս	3000
Սէսօստրիս	3350	Պէզոս	3000
Իպիս	3250	Լոտիւս	800
Մոնկալըս	3250	Օլիմպոս	800
Մարաթոն	3250	Ալեփ	700

Դիմել առ Ճ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ռըխթըմ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ.
292 [illegible] Լիվըրփուլ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

صنايع مداليه سی اركلی الكسی قوطرون

ՔՈՆԵԱՔ ԿՈԹՌՈՆԻ

Յիշեալ քոնեաքը տարրալուծուելով բժշկական վարժարանին մէջ, աղէկ գտնուեցաւ եւ զեղարուեստից արժած շքադրամ մը տրուեցաւ տիրոջը: Կայս. պալատան հանրային տարրալուծիչ Պ. Մոռօ, քննելէ ետք յիշեալ քոնեաքը, նպաստաւոր տեղեկագիր տուաւ: Պ. Պրահամի, Պ. Ծաննի, Մավրոճէնի փաշա, Տքթ. Խորասանճեան, Զամպաքօ փաշա, նոյնպէս քննելով զայն՝ նպաստաւոր տեղեկագիր տուին:

Կեդրոնատեղին Կալաթա, Պէօյիւք Խալիլ փաշա խան Թիւ 6, Ֆինճանճըլար եօքուշի Գոլարիտիի քով. Վէզնէճիլէր Պ. Սթավրօ Քիրեաքիտիի դեղարանը, կամուրջին վրայ Պէօյիւքտէրէի շոգենաւին նաւամատոյցը Սթէֆանաքի ծխավաճառին քով, Պէշիքթաշ Քիլիսէ մէյտանին գազինօյի Ալիքսանին քով եւ մրիշ ամեն տեղ: 392

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ
(ԼԱՍԹԻՔ)
(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄՊԱ
ՀԱՆՐԱՄԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ՌԻՊԸՐ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մայրաքաղաքիս մէջ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է, թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն հրապարակիս վրայ գտնուածները թէ՛ իրենց ճաշակաւ եւ թէ հաստատուն զուտ կաւչուքերէ շինուածքով:

Այս անգամ մեր յաճախորդաց փափագանաց համեմատ ընտիր բըդինէն կերպասէ եւ զուտ կաւչուքերէ շինուած խիստ ձեւաւոր և դիմացկուն մանթօ բերել տուած ենք:

Ինչպէս գործարանիս մուճակները նոյնպէս մանթօները ուրիշ գործարաններու շինածէն 2-3ը կը հինցնեն եւ մէջը բնաւ ջուր չառներ:

Մեր մուճակներուն ներսի կողմը, կէս մը եւ գուլպի կողմը առիւծի պատկերը դրոշմուած է, եւ կը վաճառուին բոլոր քաուչուէ մուճակ ծախողներու քով: իսկ մանթօները օձիքին ներսի կողմը կը դրոշմուի առիւծի եւ կշիռի նշանները, և կը ծախուի ի կեդրոնատեղին, ինչպէս նաեւ ի Զմիւռնիա Արաստա չուլհան, Հանըմզատէ Րիֆաթ էֆ-ի քով և ի Սելանիկ պէզէսթէնի Շուկան գավաֆ Ալճէկ Մէմիշ Օղլուի քով: Կեդրոնատեղին է, Կ. Պոլի, պաղչէ Գաբու Գօհման օղլու խան գրան կից Թիւ 13-14 մթերանոցը: 800 18—45

EMULSION SCOTT
(ՍԳՈԴԻ ՕՃԱՌԷԿ)
ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԶՈՒՏ ԻՒՂ,
[illegible]
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ
ի Նիւ-Եորք:

Կաթին չափ ախորժահամ է
Մորուի ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիբոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղաձուութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, տխուր համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով:
[illegible] ի Կ. Պոլիս, ՀԱՆՍԸՆ ԵՒ ՀԱՒՐԷԼ

ԿԵԱՆՔ, ԱՃՈՒՄՆ և ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒ:
ՄԷԼՐՕԶ
ՄԱԶԵՐՈՒ ՄԷԿ ՀԱՏԻԿ ՆՈՐՈԳԻՉ

Իրապէս իրենց առջի թարմ գոյնին կը դարձնէ ճերմկած կամ գունաթափ մազերը. Կը դադրեցնէ անոնց թափելը. Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացնէ թեփը, ու մազերուն նոր կեանք, աճումն, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ:
Կը վաճառուի երկու չափով մեծ շիշերու մէջ:
Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եօրք:

Մեծաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. Հ. Քիւչիւքեան Եղբարց քով, Եէնի ճամի փողոց, 18, Պոլիս և [illegible] Բասեանա, Նիւքսէք Բալաքըմ, Ղալաթիա. փոքրաքանակ վաճառումն Բ. Հ. Քիւչիւքեան եղբարց քով, Պոլսոյ կամուրջին գլուխը, 17, եւ Բերայի Մեծ Փողոցը, 158, Բանծիւք, բրիտանական դեղարանը և Իգինոր, հատավաճառ, Մեծ Փողոց [illegible], 433:

ՄԵԾ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ

Օրինաւորեալ երաշխաւորեալ Քաղաքային Կառավարութենէ ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ

500,000 մարք կամ
625,000 Ֆրանքի

Մեծագոյն պարգեւը կը տրուի ամենէ մեծ թիւը շահողին՝ Դրամագլխոց Մեծ-Նոր վիճակահանութենէն, երաշխաւորեալ Համպուրկի կառավարութեան կող.: Բայց ամեն պարագայի մէջ

1	մեծ պարգեւ	300000	մարք
1	»	200000	»
1	»	100000	»
2	»	75000	»
1	»	70000	»
1	»	65000	»
1	»	60000	»
1	»	55000	»
2	»	50000	»
1	»	40000	»
5	»	20000	»
3	»	15000	»
26	»	10000	»
56	»	5000	»
106	»	3000	»
253	»	2000	»
6	»	1500	»
756	»	1000	»
1237	»	500	»
33950	»	148	»
18991	»	300	200
150, 127, 100, 94, 67, 40, 20			

Դրամագլխոց յոյժ կարեւոր վիճակահանութիւնը, արտօնեալ բարձրագոյն իշխանութենէն ՀԱՄՊՈՒՐԿԻ, և երաշխաւորեալ Պետութեան ամբողջական ստացուածքով, 110,000 տոմսակ կը պարունակէ, որոց 55400ը առանձնական պիտի շահին: Այս վիճակահանութեամբ շահուելիք դրամագլուխը դրեթէ

13,000,000 ՖՐԱՆՔԻ ՈՍԿԵԴՐԱՄ

Այս դրամի վիճակահանութեան նպաստաւոր կարգադրութիւնն այն կերպով կազմուած է որ վերոյիշեալ ամեն մէկ 55,400 պարգեւաց՝ եօթը յաջորդական կարգի պիտի բաժնուին ապահովութեամբ:

Առաջին կարգին գլխաւոր բաժինն է 50,000 մարք, երկրորդ կարգինը՝ 55,000 մարք, երրորդ կարգինը՝ 60,000 մարքի կը բարձրանայ, չորրորդը՝ 65,000 մարք, հինգերորդը՝ 70,000 մարք, վեցերորդը՝ 75,000 մարք, և եօթներորդը պատահաբար 500,000 մարքի, բայց ամեն պարագայի մէջ 300,000—200,000 մարքի:

Ստորագրող սեղանաւորական տունը ներկայիս յարգանօք կը հրաւիրէ շահելու ցեալ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ ԱՅՍ ՄԵԾ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ:

Հրամանները տալու փափագող անձերէ կը խնդրուի որ ամեն մէկու դրամները ղրկել Ֆրանսայի կամ Անգլիոյ ամեն երկրաց պանքաներու թղթադրամներով կամ Թէմպռ-բոստով կամ ամենէն դիւրինը կ'ըլլայ [illegible] հեր երկրի համագործական մանդա բոստով, գերմանական կամ աւստրիական, ֆրանսական կամ անգլիական թղթատարական պառուիրագրերով.

Առաջին կարգի վիճակահանութեան համար
1 բուն ամբողջ տոմսակը կ'արժէ Ֆրանք 7.50
1 բուն կէս տոմսակը կ'արժէ ,, 3.75
1 բուն քառորդ տոմսակը կ'արժէ ,, 1.90

Հետեւեալ կարգերուն տոմսակներու պարգեւը և բոլոր պարգեւներուն բաշխումը ու վիճակահանութեանց թուականները, վերլապէս ամեն պարագայի կը գտնուին պաշտօնական ցուցակին մէջ:

Իւրաքանչիւրը պիտի ստանայ բուն տոմսակները պետական զինանշանով դրոշմուած, և միանգամայն վիճակահանութեանց պաշտօնական յայտագիրը, որ պիտի երեւին պէտք եղած մանրամասնութիւնները: Վիճակահանութեան անմիջապէս ետքը իւրաքանչիւր տոմսակ ունեցող պիտի ընդունի քաշուած պարգեւներու պաշտօնական ցուցակը պետական զինանշանով: Պարգեւներու վճարումն անմիջապէս պիտի կատարուի ըստ յայտագրին, պետական երաշխաւորութեամբ: Պարգեւները վճարելի են Բէյսխմարքով: Այն պարագային յորում հակառակ մեր ակնկալութեան, վիճակահանութեանց յայտագիրը մէկուն գործին չգայր, պատրաստ ենք ետ առնելու վիճակահանութենէն առաջ՝ այն տոմսակները որք չեն հաճուած և ետ ղրկել ընդունուած գումարը: Եթէ փափագ յայտնուի, վիճակահանութեան պաշտօնական յայտագիրը յառաջագոյն կը ղրկուի ծրիապէս տեղեկանալու համար անոր: Կը խնդրենք որ կարելի եղածին չափ շուտ ղրկուին մեզ հրամանները, բայց ամեն պարագայի մէջ յառաջ քան

870 25 Նոյեմբեր 1893 Ն. Տ. 1—5

ՎԱԼԱՆԴԻՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Դրամատուն ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ, Գերմանիա

ՏՔԹ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
1 ՊԱՀՃԷ-ԳԱՓՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաուչուէ լինոյի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենաստալիկ ցաւած ակռաները, ոսկի, ալամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաեւ դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց:
(Բացի կիրակէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր: 114

ՌՈՒԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ
ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՈՐՓՈՐԷՇԸՆ
ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան Անգլ. ոսկի	4,000,000
Ցարդ հրդեհի աղէտից համար տուած է »	35,000,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ քաղաքէն և գաւառէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք:

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և ժամանակին առանց որ եւ իցէ ԶԵՂՉԻ կը կատարուին:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափագողք կը հրաւիրուին դիմել առ
726 Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Պահճէ Գաբու, Մէյտանճըք օքաք, Ուիթալ խան.

HAMBURG MUNICH UNITED
ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
Ա. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ	» 6,889,695
Տարեկան հասոյթ	» 16,890,344

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ, բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք
Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՌԱՆՔՖՕՌԹԻԱԶ
ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ,

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 2,585,853

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք: Այս նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկ. [illegible] միացած է ուրիշ 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխ ու պահեստի դրամը է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք
Լիազօր ներկայացուցիչ [illegible]

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահճէ-Գաբու, Անանիադիս խան. 12, 13, 14.
369